

ARXIV

DEL
CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

FUNDAT L'ANY 1910

Nº 106

QUARTA ÈPOCA



JULIOL-DESEMBRE 2000



SUMARI:

Protagonistes

De les olors i els sorolls de cada poble, per Francesc Palet i Setó.

Josep Comas i Casas (1915-2000), per Manuel Planchat i Villacampa.

Excursió a la regió de Panticosa-Formigal. Pics del "Infierno", per Ció de la Torre i Palà.

Francesc Masclans, company dels excursionistes catalans, per Àngel M. Hernández i Cardona.

Recull de topònims terrassencs (II), per Francesc Suárez i Fernández.

CRÒNICA. Actes celebrats. Ressenyes. Assemblea General Extraordinària. ACTES SOCIALS: 52è Campament Social d'Alta Muntanya. 69a Diada de Germanor i 16a Marxa Popular. Dinar de Germanor i Acte d'Homenatge. Missa del Gall a la Mola. Exposicions. NOTICIARI DIVERS: 27a Marxa Popular de Muntanyencs Veterans. Trobada en memòria dels excursionistes difunts. NECROLÒGIQUES: Josep Comas i Casas. Josep Rubí i Jacomet. Joan Vives i Duran.

Biblioteca. Adquisicions. Donatius.

Secció de Ciències Naturals.

Secció d'Alta Muntanya. 3a Duatló del C.E.T.

Secció d'Excursionisme. Activitats. Grup de Senders. Itineraris romànics del Vallès Occidental. Petites travessades familiars.

Secció d'Esquí. Activitats.

Secció d'Investigacions Subterrànies. Campanya a Pics d'Europa. 39è Curset d'Iniciació a l'Espeleologia. Espeleokinder.

Publicació del Centre Excursionista de Terrassa.

Raval de Montserrat, 13 - 08221 Terrassa (el Vallès Occidental) - Telèfon 93 788 30 30 - Fax 93 788 69 06 - Apartat de Correus 491

President C.E.T.: Àngel Casanovas i Crespo.

Consell de Redacció: Valentí Fabrós i Cardona, Francesc Palet i Setó, Salvador Vives i Jorba.

Fotocomposició: Avantgràfic, S.L. Imprimeix: Egar-Gràfic, S.A. - Terrassa

Dipòsit Legal: B-5793-1963

Portada: A l'esquerra, els tres pics del "Infierno" des del *Gran Facha*. Foto: Ció de la Torre i Palà.

ARXIV

DEL

CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

FUNDAT L'ANY 1910

Adherit a la

FEDERACIÓ D'ENTITATS EXCURSIONISTES DE CATALUNYA
FEDERACIÓ CATALANA D'ESPELEOLOGIA
FEDERACIÓ CATALANA D'ESPORTS D'HIVERN
INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL



QUARTA ÈPOCA
JULIOL-DESEMBRE 2000
Núm. 106

PROTAGONISTES

Dins el conglomerat d'associacions, entitats, col·lectius, clubs i altres estaments aglutinadors de persones, tots plegats, alhora d'agrupar-nos per a fer una activitat comuna, podem i hem de fer ciutat. La història d'un poble i d'un país la fan totes aquelles persones que des de diferents facetes donen vida a tota una sèrie d'activitats que serveixen per a realitzar-se i donar vida a una col·lectivitat.

El nostre Centre, des de sempre ha fet coses, ja sigui a nivell individual o col·lectiu, que han servit perquè siguem on som. Les nostres investigacions, els nostres treballs, les nostres descobertes, les nostres opinions o les nostres crítiques han estat —i són— necessàries. En part, som protagonistes de la història de Terrassa. Quedar-nos a casa sense fer res no conduirà mai a coses positives. Cadascú al lloc on cregui convenient ha de participar en la tasca col·lectiva de fer coses. Nosaltres, des del Centre Excursionista de Terrassa us convidem a ser protagonistes de la nostra història. Feina n'hi ha per a tots i en sortireu beneficiats. Fem Centre, fem Terrassa.

DE LES OLORS I ELS SOROLLS DE CADA POBLE

Per Francesc PALET i SETÓ

De fa uns anys tinc preses en el meu dietari unes notes de les diferents sentors de cada poble i vila que he visitat.

De la CERDANYA i els seus pobles: l'olor de l'herba dallada dels prats i guardada a les bordes. Això també és vàlid pels dos PALLARS i l'ARAN. La femta de les vaques i la bona o mala olor dels corrals.

Com a complement també cal citar el dringar dels corrents de l'aigua que reguen els prats; el campaneig lleu de les esquelles de la vacada mentre pastura. El rondineig del vent entre els pollancre que assenyalen les fites. Especial menció als moixons i la seva cridadissa, i si ens enfilem cap a la muntanya, llavors sentirem el xiscle més sec del corb o d'alguna au més grossa, mentre amb el seu aletejar altíssim i majestuós ens infon una admiració i un gran respecte. Una àguila sobrevola en cercle a la recerca de la seva pitaça.

Una altra olor ben característica és la de les comarques de l'ANOIA i del PENEDÈS. En passar pels carrers de Vilafranca, notareu tot seguit la forta flaire del vi. Magatzems curulls de bótes on resten guardats els sucus generosos. A Sant Sadurní i en temps de verema, la sensació del treball de l'abella feïnera es fa notar: el tenim a la vista i a l'olfacte. Transports des de la vinya cap als cups. A la vila, el tragí d'abocar les portadores i d'extreure la sang flairosa de la terra.

A l'ALT CAMP i a la seva capital VALLS, on he estat últimament, he notat una olor especial de garrofa i hortalisses.

I al VALLÈS OCCIDENTAL, a Terrassa, a la meua ciutat, havia dominat fins fa ben poc la molestosa olor dels fums de les nombroses xemeneies. Les calderes havien cremat carbó de pedra. Més tard van utilitzar els combustibles líquids —fuel o gas-oil— que deixaven més pestilència encara. Però, què voleu que us digui, hi estàvem tan acostumats i ho trobàvem ben natural.

Les "quadres" amb maquinària de telers i filatures, desprenien una ferum ben especial, que la tenien ben impregnada: els greixos i els olis per l'untatge d'engranatges i rodes senyorejaven l'ambient. Els homes i dones que treballaven a les fàbriques se l'encomanaven.

Els pentinatges de llana i els telers, recordareu que feien molt soroll. Les persones que passaven vuit hores diàries davant d'aquestes màquines, acabaven al cap d'uns anys ben sords.

Avui aquesta ciutat fabril, se n'ha anat al cel amb cos i ànima. Ja fa uns quants anys que aquest brogit no ens acompanya.

“Sortosament” tenim els cotxes i les motos fumoses i sorolloses que han envaït els carrers de la ciutat, convertint-la en inhabitable. I, també, veus cridaneres per civilitzar encara, que de dia i de nit tabalegen i fan gatzara sense la més mínima consideració.

JOSEP COMAS I CASAS (1915-2000)

Per Manuel PLANCHAT i VILLACAMPA

El pas del temps, inexorable, de tant en tant, ens colpeja amb la trista nova de la desaparició d'algun company.

Aquesta vegada, ha estat en Josep, que el dia 2 de setembre d'enguany als 85 anys ens deixava consternats amb el seu traspàs.

L'amic tot bondat, emprenia la darrera ascensió. Segur que aconseguí la fita preuada que tot creient anhela, trobant-se ja avui entre els justos que el precediren.

Exemplar espòs i pare de família, fou un home d'aparença tímida, capaç però d'afrontar amb coratge i resignació els revessos que, dissortadament, a voltes entrebanquen la nostra existència.

Estimava la muntanya, el seu camp de joc preferit, a la qual dedicà bona part del seu lleure. A l'hivern alternava el deliri per l'esquí alpí amb qualque incursió a la modalitat de muntanya.

Omplia el període estiuenc gaudint en l'exercici de modestes però sempre interessants excursions, amb la realització de les quals se sentia feliç.

Ell i el seu inseparable i sempitern 2 CV estaven sempre a disposició dels companys. Som molts els qui, gràcies a la seva generositat, en temps reculats poguérem gaudir d'unes jornades d'esplai, cosa que altrament se'ns feia difícil poder realitzar.

El seu pas pel Centre, amb el qual havia col·laborat amb anterioritat a la guerra civil, s'emmarca en la figura del setzè president de l'entitat, càrrec que ocupà del 29 de setembre del 1950 al 2 d'octubre del 1953. Període de realitzacions ben profitoses en un temps mancat de facilitats.

Continuà amb encert els cicles de conferències iniciats pel seu antecessor en Manuel Aurell, ocupant la tribuna del Centre rellevants personalitats, des de Carles Ribà a Cirici Pellicer, sense oblidar les d'àmbit local propiciades, entre d'altres, per Joan Duch o Josep M. Arias.

Ultra les activitats habituals, força nombroses, cal fer esment que el 1951 s'edità, en qualitat d'extraordinària, la CIRCULAR (Arxiu) núm. 51 en ocasió de la commemoració del XV Centenari de la Seu Episcopal d'Ègara. Interessant publicació referida a les esglésies de Sant Pere, enriquida amb les col·laboracions del Dr. Eduard Junyent, Josep Rigol, Pau Gorina i Ramon Alzamora.

També gràcies al seu entusiasme, es féu realitat l'entronització de la imatge de Sant Bernat de Menthon al cenobi benedictí de La Mola, així com la consegüent festassa que se celebrà.

Acabat el mandat de president del CET, s'incorporà a la Secció d'Esquí, al front de la qual hi estigué fins al 1961, moment de plena expansió dels esports d'hivern.

Passió per la música, heus ací una altra virtut que atresorava el nostre company. Recordem l'emotiu concert que ens dedicà al nostre saló, acompanyant al piano a la Mariona. Amb exquisidesa, pare i filla desgranaren un bell poema de Manent, musicat pel mestre Lamote de Grignon. Això succeïa l'abril del 1999, quan ja les cames no responien als desitjos d'un cor anhelós de trepitjar els camins de les muntanyes properes o els més llunyans del Ripollès, en el seu Molló que l'acolli en els darrers estius.

Formà part, també, d'aquells benemèrits excursionistes enamorats de la muntanya de Sant Llorenç que el 1948 s'agruparen sota la denominació d'«Amics de la Muntanya de Sant Llorenç del Munt», en un intent reeixit de recuperar el refugi-alberg de La Mola. Per respecte al Josep, així com a la resta de components d'aquella iniciativa, alguns afortunadament encara vivents, haurem d'endegar qualche campanya de sensibilització perquè se'ls reconegui la seva desinteressada dedicació. Sense l'esforç espontani i voluntariós d'aquella colla d'amics, a ben segur que no haurien trobat les coses tan fàcils els qui amb moltes més possibilitats agafaren posteriorment el relleu.

Assidu a les tertúlies diàries dels veterans, aixoplugats al redós del nostre local, pocs mesos abans del decés volgué que celebréssim el seu 85è aniversari. Ho féu amb il·lusió, que compartírem tots els presents. Poc pensàvem que el desig unànim del «per molts anys» hauria de ser tan poc eficaç.

Des d'aquí expressem el més sentit condol a la seva vídua Emília, així com als fills Emília, Mariona, Montserrat, Pepa i Jordi.

EXCURSIÓ A LA REGIÓ DE PANTICOSA-FORMIGAL (Pirineu Aragonès): PICS DEL “INFIERNO” (3.073, 3.082 i 3.076 m)

Per Ció DE LA TORRE i PALÀ

A la família Pereira els agrada fer cims. Són de les persones que consideren que l'esforç que implica fer un 2.000 o un 3.000 m val la pena davant la magnificència que ens ofereix la natura entorn aquestes altituds.

Assoleixen cims amb entusiasme i s'esforcen perquè les demés persones no tan avesades a les altures puguem gaudir del meravellós espectacle que fer cims d'aquest tipus representa.

Els que ens apassionem per fer tres mils tenim aquest sentiment vitalista i un tarannà d'aventura i il·lusió per aquestes experiències.

Doncs bé, ells organitzen excursions de manera que tothom s'hi trobi bé, la qual cosa és molt d'agrair actualment. Tenen l'esperit del bon i autèntic excursionista que des de fa més de cent anys funciona a Catalunya i que encara no han copsat algunes persones vingudes de fora.

Aquesta vegada han escollit, dins del Pirineu Aragonès, la regió de Panticosa-Formigal, a la vall de Tena, concretament els Pics del “Infierno”.

Les dates, dissabte, diumenge i dilluns (Festa Major de Terrassa), 1, 2 i 3 de juliol de 2000.

Hi hem anat en cotxes particulars. Després de l'obligada parada per esmorzar i un cop passades les angúnies esperant els despistats, hem fet cap a Sallent de Gállego i, des d'aquí, hem pres una carretera fins a la central elèctrica i embassament de “La Sarra”.

Com que ja era l'hora de dinar, ho hem fet aquí, tranquil·la i reposadament. Després de tantes hores de cotxe i asfalt, aquesta estona ens ha anat bé per prendre contacte amb la tan preuada per nosaltres naturalesa.

En Xavi és pràctic i no ens hi deixa emmandrir. Travessem el pont de les “Fajas” i seguim un bon camí per la riba dreta del torrent de “Aguas Limpias”. De seguida quedem bastant per sobre del riu, dins d'un bell sotabosc d'avellaners i faigs.

Travessem diversos torrents que cauen en cascades dels embassaments de “Camploplano” i “Respumoso”. El camí va pujant els forts pendents i, a partir del “Llano Tornadizos”, trobem una dolça fageda que agraïm, després de la solellada que hem tingut fins ara i abans de la que tindrem més endavant.

Després del barranc de “Soba” que superem per un pont, arribem al “Paso de Onso” on comencem una pujada que ens porta al “Llano Cueto”, on hi ha la confluència del barranc amb la cascada que baixa dels ibons “Arriel” amb el riu de “Aguas Limpias”.

De nou i després d'una forta i llarga pujada en direcció E, el camí ens porta al gran circ de "Piedrafita", a 2.121 m i que el formen el gran massís del Balaitus amb la "Torre Costérillou", la "Aguja D'Ussel", el Pic "Gabizo", el pic "Cristal", la "Aguja Cadier", els Pics de la Frondella, etc.

Des de "La Sarra" fins aquí ha estat una excursió maquíssima, amb paratges idíl·lics i reconfortants. Ara bé, un cop treiem el nas a la gran presa del "Respumoso" la satisfacció se'ns enterboleix i ens envaeix una gran decepció en veure que tot l'entorn és una deixalleria de l'època de la construcció de l'embassament: restes de pedreres, barracons, edificis que no se sap si estan a mig construir o semienderrocats, cables metàl·lics gruixuts, llarguíssims i rovellats per tot arreu... en fi, una porqueria, deplorable.

A l'altre cantó del llac es veu el vell refugi anomenat "de Alfonso XIII", cobert amb una protecció metàl·lica, però avui en desús. Actualment fem servir un refugi molt més modern, còmode i net; hem sopat i fet nit, essent molt ben atesos per part dels responsables.

El diumenge dia 2, en Xavi ens fa espavilar, no ens podem permetre el luxe de perdre el temps. La jornada serà llarga.

A punt d'alba, sortim tots amb la son als ulls encara, però la il·lusió de fer el cim ens desvetlla de seguida.

Creuem el riu i anem cap a la vall de "Pondielos" fins arribar a l'ibon de "Llena Cantal", sota el pic del mateix nom.



Pics del "Infierno".



Pujant al coll de Piedrafita.

Després de travessar una gelera i d'una forta pujada, arribem al coll de "Piedrafita", a 2.782 m. Des d'aquí ja veiem els "Infiernos" amb tota la seva majestuositat.

El paisatge és d'una grandiositat feréstega. Els "Infiernos" ens descobreixen l'inversemblant apilament de capes calices i esquistoses amb les seves grans plaques grises i de marbre encastades dins les roques.

A partir d'aquí, comencem ja a pujar el cim que aconseguim amb esforç però sense problemes.

Crestejant, seguim eslleres tres pics des d'on es veu un magnífic panorama: el Vignemale", el "Gran Facha", el "Balaitous", la serra "Tendeñera", etc.

Ens hi aposentem just el temps d'omplir-nos l'ànima d'aquest meravellós espectacle que ens ofereix la mare natura.

Fem fotografies i, de tornada, en Xavi ens fa baixar des

del coll dels "Infiernos" cap als llacs "Azules", on els tons de blau poden ser turquesa o blau cel, variant segons la profunditat del llac, el color del cel i l'hora del dia, degut a que les aigües pirinenques conserven encara la seva nitidesa cristal·lina. Més avall, trobem el llac de "Bachimaña", que gràcies a una petita presa recull tota l'aigua que regala damunt de qualsevol roca i corre pels prats d'aquesta zona.

De fet, els Pirineus són el país dels llacs: des de la més petita bassa glacial fins als més grans embassaments artificials, n'hi ha tants que no hi ha ni una passejada ni una bona excursió que no ens permeti admirar-los, fins i tot els de modestes dimensions, els de bellesa fràgil i amenaçada.

Dinem i reposem una bona estona bo i admirant aquests prats d'alta muntanya que, guanyats al bosc pel pasturatge, han donat lloc a les pastures actuals en què l'entorn és

com una gran catifa de flors de molts i variats colors que sorgeixen quan es fon la neu a la primavera.

En havent dinat, continuem el camí tot baixant cap al Balneari de "Panticosa", seguint les aigües del "Bachimala". Tan atractiva va ésser la pujada des de "La Sarra" com ara ho és la baixada per aquest altre cantó.

A mitja tarda, tots arribem al refugi "Casa de Piedra" que, per cert, està molt ben ideada i l'edificació no desmereix gens ni mica el seu entorn.

Aquí ens hi quedem una bona colla a dormir. Això ens va molt bé per poder intercanviar vivències, experiències i gaudir amicalment de la sobretaula d'un sopar. D'aquesta manera, també, ens anem relaxant de l'esforç de tantes hores de caminada.

Dia 3, dilluns de Festa Major, enfilem cap a Terrassa. El viatge és llarg però tenim moltes hores i visitem el conjunt medieval d'Ainsa, entre els rius Ara i Cinca, que era capital del Sobrarbe entre els s. XI i el s. XVIII. L'any 1965, aquest poble va ser declarat Conjunt Històric-Artístic.

La seva història comença mab el castell d'origen musulmà amb un petit "burgo" al seu volt. Avui hi veiem la torre de l'homenatge. Durant la Reconquesta d'aquest territori per part dels cristians, va perdre població degut a que la frontera o Marca Hispànica s'anava desplaçant cap al Sud, però la guanyà durant l'Edat Mitjana per la seva importància estratègica en les comunicacions dins del Pirineu Aragonès.



Part dels components de l'excursió a Ainsa.

Els reis aragonesos, entre els segles XII i XIV, li van concedir franquícies i privilegis que fomentaren la seva revitalització.

Després d'aquesta visita, aprofitem per fer un bon, profitós i gens car dinar a "Torres del Obispo", on hi va haver algú que també hi va fer una petita migdiada. Després de tot, ens acomiadarem i cap a casa falta gent.

Gràcies, Xavi! Hem disfrutat d'allò més. Fins a la propera.

FRANCESC MASCLANS, COMPANYY DELS EXCURSIONISTES CATALANS

Per Àngel M. HERNÁNDEZ i CARDONA

Gairebé tots els excursionistes catalans han portat a la motxilla o les han consultades a casa les dues guies de Masclans: *Guia per a conèixer els arbres* i *Guia per a conèixer els arbusts i les lianes*. Amb elles han après les plantes més importants presents a les muntanyes de Catalunya. Quina alegria la de poder reconèixer els roures, els faigs, els salzes, els aladerns, les estepes, els brucs i altres plantes que la majoria dels excursionistes, per la seva procedència ciutadana, no coneixien. I tot això, de la mà d'un bon mestre i d'un company inseparable.

Recentment hem hagut de lamentar la seva mort, ocorreguda a Barcelona el 18 de gener de 2000, a l'edat de 94 anys. Havia nascut a la mateixa ciutat el 6 de març de 1905. Era fill del farmacèutic Esteve Masclans i de Maria Girvés. Es va casar amb Serafina Aleu, de qui enviudà l'any 1980. Va tenir dos fills: Margarida i Francesc. Na Margarida va contreure matrimoni amb el catedràtic de botànica Oriol de Bolòs.

Francesc Masclans va estudiar la carrera de magisteri a l'Escola Normal de Barcelona i començà a exercir a les Esglésies, poblet dels Pirineus de Lleida, i poc més tard, el 1931, passà al grup escolar Lluís Vives. Després de la guerra civil fou traslladat forçosament al poblet lleonès de Fresnedo, a causa de les seves "idees catalanistes". El 1941 pogué retornar a Barcelona, on serví en el grup escolar Jacint Verdaguer i després altra vegada en el grup escolar Lluís Vives, fins a l'any 1967, que obtingué la jubilació. És a dir, va exercir de mestre quaranta anys sense interrupció.

Paral·lelament a la seva feina docent, estava molt interessat per les ciències naturals, a redós de la Institució Catalana d'Història Natural i de diversos amics naturalistes: Bataller, Solé i Sabarís, Font i Quer, Antoni de Bolòs, Llorenç Garcias, Manuel Calduch, etc.

La seva primera gran aportació a la botànica catalana fou l'obra *Els noms vulgars de les plantes a les terres catalanes*, publicada el 1954 i premiada dos anys abans per l'Institut d'Estudis Catalans. Ampliada, fou reeditada l'any 1981 amb el títol d'*Els noms de les plantes als Països Catalans*. En aquesta darrera edició va tenir la gentilesa d'incloure'm en la llista d'abreviatures de fonts.

Els seus dos llibres més importants i que més relació tenen amb l'excursionisme són la *Guia per a conèixer els arbres*, del 1958, i la *Guia per a conèixer els arbusts i les lianes*, apareguda l'any 1963. Aquestes guies van ser editades pel Centre Excursionista de Catalunya i se n'han fet moltes reedicions. Un altre treball de botànica aplicada a l'excursionisme data de l'any 1965: es tracta del capítol "L'excursionisme i la vegetació" de la coneguda *Enciclopèdia de l'excursionisme*, de Rafael Dalmau Editor.

Fou autor també d'alguns treballs de flora i vegetació de Catalunya: *Catálogo de las plantas observadas en la cuenca del Gaià*, de l'any 1950, en col·laboració amb Emili Batalla, botànic autodidacte i bon excursionista, *Flora de los montes de Prades*, publicada entre els anys 1964 i 1972, també amb la col·laboració de Batalla, i *Flora del Segrià i l'Urgell, a la plana occidental catalana*, de l'any 1966. Aquesta darrera obra és bàsicament de recopilació, però els estudis de les terres tarragonines fets en companyia de Batalla són treballs de camp molt meritoris.

També féu dos estudis de taxonomia vegetal referents al gènere *Rosa* a les terres catalanes (aquest treball per cert el trobem a faltar dins la bibliografia corresponent del volum sisè de *Flora iberica*) i al gènere *Coris* a la regió mediterrània occidental.

Vaig tenir la sort de conèixer amb el senyor Masclans durant un llarg període, en què jo pujava a l'Institut Botànic de Barcelona. Dic pujava perquè aquest institut es troba al parc de Montjuïc, a prop del Palau Nacional, i calia pujar moltes escales des de la plaça d'Espanya, en una època sense autobusos ni escales mecàniques. Primerament, durant els anys 1970 i 1971 hi anava sovint a redactar articles de botànica per a la *Gran Enciclopèdia Catalana* i entre 1972 i 1975 hi pujava dues vegades a la setmana com a pensionat que era de l'Ajuntament de Barcelona per a fer estudis de botànica. Doncs bé, la meua taula de treball es trobava a la sala on estava en Francesc Masclans i en la qual es conservaven l'herbari d'Estanislau Vayreda i altres herbaris històrics.

Tractava de no molestar el senyor Masclans en el seu treball, però, com és natural, sovint parlàvem. Era una persona tranquil·la, que mai no alçava la veu, molt metòdica i d'una gran cultura. La majoria de les converses eren sobre els noms de les plantes. Per exemple, veient que a l'*Enciclopèdia* havia aparegut la paraula *bossa de pastor*, em deia que estava malament, que havia de ser *bosses de pastor*, en plural, perquè la gent feia referència als fruitets de l'herba, que recordaven petits sarrons. Igualment comentàvem moltes característiques de les plantes que influïen en els seus noms i com una planta presenta uns caràcters ben definits que assenyalen a quina espècie pertany. A vegades la xerrada versava sobre els profunds coneixements que la gent del camp tenia sobre les propietats de les plantes, i em posava exemples de pastors i camperols que ell havia conegut a les muntanyes de Lleida, de Lleó i de Tarragona. En altres ocasions parlàvem de coses de la Barcelona antiga, una ciutat que en aquell moment començava a fer el gran canvi. Se'n recordava molt del barri de Sants, on havia nascut. També em parlava sovint i amb gran admiració de Font i Quer, del qual m'explicava anècdotes, algunes fins i tot del temps penós que estigué empresonat al castell de Montjuïc. Una altra qüestió que em referia sovint era sobre la dignitat de la paraula mestre (ell es considerava mestre, no professor). I tenia raó, perquè mestre ve de gran i ministre de petit.

Només una vegada el vaig veure molt disgustat. Ell preparava una *Guia per a conèixer les mates i les herbes*, un treball que oferia moltes dificultats perquè calia fer una selecció forta i a més els caràcters d'aquestes plantes no eren tan palesos com els dels arbres i els arbustos. Però el projecte no va despertar gaire interès en la junta directiva

del Centre Excursionista de Catalunya o no deurien arribar a un acord. En qualsevol cas, la institució centenària de l'excursionisme català ha de ser blasmada per l'avortament d'una trilogia l'acabament de la qual hauria estat molt útil per als excursionistes, els naturalistes i els estudiants. Aquest incident, el senyor Masclans no el va explicar a ningú. Fora del seu entorn familiar, només jo vaig ser testimoni de la seva decepció i abnegació.

El cert és que, estroncat el projecte, ja no realitzà cap altra obra important, tot i que continuà millorant el seu treball de terminologia botànica, del qual aparegué, com s'ha dit anteriorment, una nova versió l'any 1981. També ajudà el seu gendre en la confecció de la *Flora dels Països Catalans*. Així ho reconeixen els doctors Oriol de Bolòs i



El senyor Masclans a Cervelló, el 22 de juny de 1969, durant una excursió organitzada per la Institució Catalana d'Història Natural.

Foto: Àngel M. Hernández.

Josep Vigo en el prefaci de l'obra: "Francesc Masclans i Girvés s'ha ocupat de la feina delicada i carregosa de passar el text en net i ens ha ajudat en molt diverses formes."

En el camp, malgrat la seva indumentària ciutadana, tenia mentalitat excursionista, com ho vaig poder constatar en diverses excursions organitzades per la Institució Catalana d'Història Natural, en aquella època encara clandestina (bé que tolerada pel Règim, atès el seu caràcter exclusivament científic). La seva presència sempre era molt ben acollida pels participants.

He comentat moltes de les virtuts d'aquest gran pedagog, naturalista i afavoridor dels excursionistes. Deixeu-me que comentï ara dos petits vicis (o petits plaers) que tenia: el primer el tabac (malgrat el qual, o gràcies al qual, va arribar a gairebé centenari), ja que contínuament fumava amb broquet, i el segon el te, beguda de la qual duia sempre un termos ple.

Vull retre-li amb aquest article un sentit homenatge en nom propi i en el dels excursionistes catalans que han fet servir durant decennis les seves magnífiques guies per a conèixer les plantes arbòries i arbustives de les terres catalanes.

RECU LL DE TOPÒNIMS TERRASSENCS

Sector: LES MARTINES - LES CARBONELLES - CAN CURET
CAN SANT FELIU DE LES ALZINES - CAN GUITART i (II)

Per Francesc J. SUÁREZ i FERNÁNDEZ

Amb la col·laboració de: Oriol CARDÚS i GRAU,
Enric SANLLEHÍ i BITRIÀ,
Joaquim VERDAGUER i CABALLÉ,
Josep ALVAREZ i JAEN

COSTAS, las

1728 - 1737 (SANLLEHI - VERDAGUER, "Capbreu Priorat St. Esperit i St. Pere Tsa", doc. 128)

"...peça de terra situada a la parròquia de Sant Pere de Terrassa, al lloc anomenat LAS COSTAS. Afronta a sol ixent ab honors del MAS ARUS ... i a tramontana ab honors dels hereus de la casa den FALGUERA ..."

FERRIOLS

La possible ubicació d'aquest topònim caldria cercar-la prop de l'actual restaurant dels 4 VENTS.

1240, gener, 11 (PUIG, "Capbreu Bertran acòlit", doc. 893)

"...Gerald de Canet, la seva esposa Maria, Guillem de Gonteres i la seva esposa Maria estableixen a Guillem de Molins i la seva esposa Geraldina l'honor que tenen pel rei a LA MORADA, pel qual rebran 7 sous de moneda de doble per Nadal. —Ad ipsam MOURADAM—.

Afrontat ab Oriente in tenedore mansi de CANETO

(Afronta a l'est amb el posseïdor del mas de CANET)

a meridie in TORRENTE DE MOURADA, qui venit de FERRIOLLIS
(al Sud amb el TORRENT DE MORADA, que ve de FERRIOLS)

ab occiduo in alodio Bernardi de Sancto Cristoforo
(a l'Oest amb l'alou de Bernat de Sant Cristòfol)

a circio in CARRARIA PUBLICA, que venint de SABBATELLO ad
MARTORELLUM

(al Nord amb el CAMÍ PÚBLIC, que va de SABADELL a
MARTORELL)..."

GUITARD DE LA RIERA, font de can

Font situada dins l'Heretat de can GUITARD DE LA RIERA.

1997 (J. ÀLVAREZ, "Fonts i llocs d'aprovisionament d'aigua")

"...la font de can GUITARD DE LA RIERA, la trobem a la masia del mateix nom. Per arribar-hi, entre altres podem seguir el següent itinerari: A la carretera de Terrassa a Rubí just sota del pont de l'autopista, trobem un camí asfaltat que tot creuant la Ruera de Terrassa, segueix paral·lel amb aquesta aigües avall, anant a trobar la masia de CAN GUITARD DE LA RIERA. La font la localitzem adosada en el xamfrà de les parets que fan de tanca a la casa, al peu del camí. Actualment es troba mig enrunada, a la paret de tanca de la casa. Tan sols en resta la part artística, tractant-se d'un mosaic ..."

GUITARD —de la Riera—, serra de can

Petites estribacions que fan conjuntament amb el Camí de la Serra de la Vila de partió dels municipis de Rubí amb Terrassa. El seu punt culminant es el PUIG DE VIAS-TRELLA.

28 - 10 - 1889 (A.H.C.T. "ACTA DE FITACIÓ del terme municipal de SANT PERE DE TERRASSA amb el terme municipal de RUBÍ")

"...6º Un monjon de igual clase y construcción que el anterior, colocado nuevo á 1614 metros del 5º desde el que se sigue siempre el CAMINO DE LA SERRA DE LA VILA en dirección S. y en lo alto de un monte nombrado SERRA DE CAN GUITART, cerca de un punto donde existe un parapiedrisco (?). Dicha extensión linda por el O. con término de Rubí, que es viña y yermo propiedad de N. Solà y Martin Aguilera, y por el E. con este pueblo, y parte del terreno pertenece á la HEREDAD MARTINAS y parte es propiedad de Francisco Fransi (F. Fransi poseeix la HEREDAD DE CAN GUITARD DE LA RIERA) ..."*

JONCAR, torrent de

Es el torrent de LES CARBONELLES. Altres noms: torrent de LA VALL o SAVALL, de la font de SANTA TERESA (en el tram final) i de la font dels CAPELLANS. Vegeu CARBONELLES, torrent de les.

1662 - 1667 (SUAREZ, "Capbreu P. FIZES", doc. 119-12)

"...peça de terra, situada al lloc anomenat SABRANCA, de pertinença del mas de LA BRANCA, al paratge conegut com TORRENT DE JONCAR ..."

1662 - 1667 (SUAREZ, "Capbreu P. FIZES", doc. 139-1)

"...peça de terra, situada al lloc anomenat LES CARBONELLES, de pertinences del mas de LES CARBONELLES. Afrontació de ponent, amb el TORRENT DE JONCAR, vinya dels hereus de Joncar i Martell ..."

MARTINES, les

Heretat, possible continuadora de l'antiga propietat i mas de BELLVER. Vegeu BELLVER, mas.

1240, octubre, 21 (PUIG, "Capbreu Beltran acòlit", doc. 1097)

"...Pere de Bellver dóna a la seva germana Maria una peça de terra que té pel rei a LES MARTINES —ipsas MARTINAS— ..."

1329, desembre, 28 (PUIG, "Sta. M^a Tsa.", doc. 148)

"...Guillema, esposa de Pere Clapers, el seu fill Bonanat i l'esposa d'aquest Guillema venen a Bernat de Rovirola i a la seva muller Margarida una peça de terra situada a SES MARTINES, parròquia de Sant Pere de Terrassa, que tenen pel monestir de Santa Maria, pel preu de 180 sous barcelonesos de tern ..."

1345, agost, 25 (PUIG, "Sta. M^a Tsa.", doc. 156)

"...Guillema Poal, vidua de Guillem Poal estableix a Pere Magraner una peça de terra situada a SES MARTINES, parròquia de Sant Pere de Terrassa, que es té pel monestir de Santa Maria de Terrassa, per 20 sous barcelonesos de tern i un cens anual de 2 sous ..."

1416, desembre, 19 (PUIG, "Sta. M^a Tsa.", doc. 178)

"...Joan Vila, de la vila de Terrassa, estableix a Salvador Gili una peça de terra situada a BELLVER, àlies LES MARTINES, parròquia de Sant Pere de Terrassa, que es té pel prior de la Santa Maria de Terrassa..."

1728 - 1737 (SANLLEHI - VERDAGUER "Capbreu Priorat St. ESperit i St. Pere Tsa.", doc. 40, 41, 49, 50, 65, 70 i 91)

"...peça de terra situada a la parròquia de Sant Pere de Terrassa al lloc anomenat LAS MARTINAS, de pertinences del MAS DE LAS MARTINAS. Afronta a migdia ab lo torrent de LAS MARTINAS..."

MARTINES, torrent de les

1728 - 1737 (SANLLEHI - VERDAGUER, "Capbreu Priorat St. Esperit i St. Pere Tsa.", doc. 41, 49, 50, 65, 70 i 91)

"...peça de terra situada a la parròquia de Sant Pere de Terrassa al lloc anomenat LAS MARTINAS, de pertinences del MAS DE LAS MARTINAS . Afronta a migdia ab lo torrent DE LAS MARTINAS..."

1728 - 1737 (SANLLEHI - VERDAGUER, "Capbreu Priorat St. Esperit i St. Pere Tsa.", doc. 40)

"...peça de terra situada a la parròquia de Sant Pere de Terrassa al lloc anomenat LAS MARTINAS, de pertinences del MAS DE LAS MARTINAS. Afronta a migdia ab lo

torrent de LAS MARTINAS en part, del qual torrent passa lo CAMÍ QUE VA DE TERRASSA a las MONTANYAS DEL CANYET..."

MESARADA, torrent de

Torrent secundari, tributari del torrent de BELLVER o la riera de CORBALLESTA —actual torrent de can GUITART DE LA RIERA—. Neix al peu del Camí Ral de Terrassa a Castellbisbal.

1662 - 1667 (SUAREZ, Capbreu P. FIZES", doc. 119-13)

"...peça de terra, situada a la parròquia de Sant Pere de Terrassa, ... al lloc anomenat LA BRANCA, de pertinença del mas BRANCA.

Afrontació de Sol ixent, TORRENT DE MESARADA, terres de Mansia Bru i de Miquel Arnella ..."

MIRESESSES, mas de

Mas desaparegut situat a l'antiga parròquia i municipi de Sant Pere de Terrassa. Situat possiblement a la capçalera del torrent de la VALL o SAVALL, també conegut per LES CARBONELLES.

1238, agost, 3 (PUIG, "Capbreu Beltran acòlit", doc. 421)

"...Guillem de Gonteres i la seva esposa Maria donen a Guillem Martí de Clapers l'honor que tenen per la Canònica de Barcelona i per la Pabordia del mes de Juny al lloc anomenat LA MORADA.

—in loco vocato ad ipsam MOURADAM—

Afrontat ab oriente et a meridie in tenedore mansi de MIRESESSES

(Afronta a l'Est i al Sud amb el posseïdor del mas de MIRESESSES)

ab acciduo in tenedore Bernardi Guifreni de Rubi

(a l'Oest amb el posseïdor Bernat Guifre, de Rubí)

a circio in tenedore Geraldi de Caneto et mansi de MOURADA

(al Nord amb el posseïdor Gerard de Canet i amb el mas de la

MORADA) ..."

MONTCAY

Indret situat dins l'antiga propietat del mas MOLINS —posteriorment can GUITART DE LA RIERA—.

1662 - 1667 (SUAREZ, Capbreu P. FIZES", doc. 214-6)

"...peça de terra, situada a la parròquia de Sant Pere de Terrassa, ... al lloc anomenat MONCAY, de pertinença al mas Molins (nom antic de Can Guitart de la Riera).

*Afrontacions: Sol ixent. peça de terra de pertinensa del mas Corballesta
Migdia. Terres de Francesc Falguera i Parull (àlies Font de Riusec)
Ponent. Terres de Elisabet Parellada. Terme de Rubí
Tramontana. Terres de Francesc Guitart de la Riera (abans del mas
Molins) ...”*

MORADA, mas de la

Mas desaparegut situat a l'antiga parròquia i municipi de Sant Pere de Terrassa, possiblement proper/ o dins la desapareguda propietat del mas CANET.

1238, agost, 3 (PUIG, “Capbreu Beltran acòlit”, doc. 421)

“...Guillem de Gonteres i la seva esposa Maria donem a Guillem Martí de Clapers l'honor que tenen per la Canònica de Barcelona i per la Pabordia del mes de Juny al lloc anomenat LA MORADA —in loco vocato ad ipsam MOURADAM—.

*Afrontat ab oriente et a meridie in tenedore mansi de MIRESSSES
(Afronta a l'Est i al Sud amb el posseïdor del mas de MIRESSSES)*

*ab occiduo in tenedore Bernardi Guifreni de Rubí
(a l'Oest amb el posseïdor Bernart Guifre, de Rubí)*

*a circio in tenedore Geraldi de Caneto et mansi de MOURADA
(al Nord amb el posseïdor Gerard de Canet i amb al mas de LA
MORADA) ...”*

1240, gener, 11 (PUIG, “Capbreu Beltran acòlit”, doc. 893)

“...Gerald de Canet, la seva esposa Maria, Guillem de Gonteres i la seva esposa Maria estableixen a Guillem de Molins i la seva esposa Geralda l'honor que tenen pel rei a LA MORADA —ad ipsam MOURADAM— ...”

1241, setembre, 30 (PUIG, “Capbreu Beltran acòlit”, doc. 1151)

“...Guillem martí i la seva esposa Maria deuen a Ramon Martí, com a part hereditària i llegal, 13 sous i 8 diners, pels quals li venen per a 4 anys a partir de la present festa de Sant Miquel 3 peces de terra i una d'hort que tenen a LA MORADA —ad ipsam MOURADAM— ...”

1241, desembre, 10 (PUIG, “Capbreu Beltran acòlit”, doc. 1189)

“...Guillem Martí de Clapers i la seva esposa Maria donen a Ramon, germà del dit Guillem, per a 5 anys, una peça de terra que tenen de Guillem de Gonteres al mas MORADA —ad ipsum mansum de MOURADA— ...”

MORADA, torrent de la

Torrent secundari, tributari del torrent de LA VALL o SAVALL, també conegut per LES CARBONELLES.

1240, gener, 11 (PUIG, "Capbreu Beltran acòlit", doc. 893)

"...Gerald de Canet, la seva esposa Maria, Guillem de Gonteres i la seva esposa Maria estableixem a Guillem de Molins i la seva esposa Geralda l'honor que tenen pel rei a LA MORADA —ad ipsam MOURADAM—.

Afrontat ab oriente in tenedore mansi de CANETO
(Afronta a l'Est amb el posseïdor del mas de CANET)

a meridie in TORRENTE DE MOURADA, qui venit de FERRIOLLIS
(al Sud amb el TORRENT DE LA MORADA, que ve de FERRIOLS)

ab acciduo in alodio Bernardi de Sancto Cristoforo
(a l'Oest amb l'alou de Bernat de Sant Cristòfol)

a circio in CARRARIA PUBLICA, que venit de SABBATELLO ad
MARTORELLUM

(al Nord amb al CAMÍ PÚBLIC, que va de SABADELL a
MARTORELL) ..."

MORERA, la

Indret situat dins la desapareguda propietat de mas BRANCA —posteriorment coneguda per SANT FELIU DE LES ALZINES—.

1662 - 1667 (SUAREZ, Capbreu P. FIZES, doc. 247-1)

"...Peça de terra situada a la parròquia de Sant Pere de Terrassa, ... al lloc anomenat LA MORERA, de pertinensa del mas BRANCA.

Afrontacions: Sol ixent i Tramontana, amb vinya dels cònjuges Ramoneda
Migdia amb vinyes de Joan Lliger i Josep Roca
Ponent amb terres boscoses de Solà de Rubí..."

MOREU, font del

Font situada dins la propietat de LES MARTINES.

1997 (ALVAREZ, "Fonts i llocs d'aprovisionament d'aigua")

"...Font del MOREU. La situen a Les Martines. En un plànol-croquis que dispo de l'any 1913 l'assenyala a LES MARTINES ..."

PARELLADA, muntanyeta de can

Petit turó situat a ponent del PUIG DE VILASTRELLA —o Turó de la Creu del Conill—. Punt més alt de la Heretat de can PARELLADA, dins l'antiga propietat COR-BALLESTA.

28 - 10 - 1889 (A.H.C.T., "ACTA DE FITACIÓ del terme municipal de SANT PERE DE TERRASSA amb el de RUBÍ")

"...7º Un mojon de igual clase y construcción que el anterior, colocado nuevo á 300 metros del anterior en el punto alto nombrado MONTAÑETA DE CAN PARELLADA. A partir del 6º se sigue el CAMINO DE LA SERRA DE LA VILA atravesándose el que se dirige á SAN MUCIO que viene perpendicular al primero ..."

PALETA, La; peça de terra

1728 - 1737 (SANLLEHI - VERDAGUER, "Capbreu Priorat St. Esperit i St. Pere Tsa.", doc. 67)

"...peça de terra situada a la parròquia de Sant Pere de Terrassa, al lloc anomenat BELLVER; afronta al migdia ab honor de Joan Torrella anomenat LA PALETA ..."

PASTORES DEL PUIG DEL VIGUER I DE CASANEDES, muntanyes de les

Caldria situar-les a la carena del Camí Ral de Terrassa a Castellbisbal, passat el torrent de LES CARBONELLES fins a trobar el Camí de la Serra de la Vila —o Camí Ral de Rubí a Viladecavalls—.

1662 - 1677 (SUAREZ, Capbreu P. FIZES, doc. 1-13, 30-1, 43-3 i 119-12)

"...Peça de terra situada a la parròquia de Sant Pere de Terrassa, ... a les MUNTANYES anomenades PASTORES DEL PUIG DEL VIGUER i DE CASANEDES, de pertinensa del mas BRANCA ..."

PAU BOADA, font d'en

Font situada dins la propietat de LES MARTINES.

1997 (J. ALVAREZ, "Fonts illocs d'aprovisionaments d'aigua")

"...la font d'en PAU BOADA esta situada a la Serra de LES MARTINES. En un plànol-croquis que dispo de l'any 1913 l'assenyala a LES MARTINES ..."

PLATA o del LLADRE, font de la

Font desapareguda. Estava situada dins l'antiga propietat de can CURET.

1997 (J. ALVAREZ, "Fonts i llocs d'aprovisionament d'aigua")

"...la font de LA PLATA, també coneguda per la DEL LLADRE, situada a CAN CURET, avui desapareguda ..."

PUIG DE VIASTRELLA

Actualment conegut con el turó de la CREU DEL CONILL. Punt culminant de la propietat del mas MOLINS —posteriorment can GUITART DE LA RIERA—. Al peu

del PUIG DE VIASTRELLA es creuen el Camí de Terrassa a Sant Muç amb el Camí de la Serra de la Vila —també conegut com el Camí Ral de Rubí a Viladecavalls—.

(CARDÚS, “La ciutat i la seu episcopal d’Egara”)

Pàgina 26: “TORRE IBÈRICA (?) DEL PUIG DE VIASTRELLA. Una d’aquestes talaies s’alça en el turó de la serra de les Martines, en el lloc dit avui CREU DE CONILL, situat a 403 metres d’altitud, on es veuen els fonaments d’una torre circular de pedra d’uns 28 metres de circumferència, uns 9 de diàmetre per 1,10 m. de gruix.

D’allà estant s’albira la muntanya de Montserrat i les muntanyes de Barcelona, i domina la vall de la riera de Terrassa a Rubí i la serra de Galliners i els camps i planúria de Sabadell i la serralada de Sant Llorenç del Munt. Quan la torre estava sencera, d’ella estant es devia dominar tot el vessant de Terrassa, la qual cosa avui no és del tot possible a causa de l’alçada que ha perdut l’edificació, puix que, per uns quants metres, resta un xic ensotada.

En el present cas la toponímia ens presta una col·laboració inmillorable. Examinant els pergamins de can Falguera, ens trobarem amb l’agradable sorpresa de veure com les terres del mas Font de Riusech l’any 1470 (3 març) afrontaven —in loco dicto PUIG DE ÇASTRELLA—. Però encara és més concret un pergami del 9 de juny del 1546, el qual precisa que el mas ARÚS, de la mateixa parròquia de Sant Pere, afronta per llevant amb la riera de Terrassa, per migdia amb el PRAT del mas FONOLLET i per ponent amb el PUIG DE VIASTRELLA —in podio vocato de VIASTRELLA—.

Tenint en compte que la veu ibèrica ESTRELLA, ESTELLA, ESTENALLES, etc., servia per a denominar les torres de guaita que s’alçaven en llocs de visualitat i, generalment, situades ran de les vies de comunicació, és de remarcar que aquesta denominació de PUIG DE VIASTRELLA, aplicada a la torre de la serralada de les Martines, no pot ésser més concisa i més justa: PUIG assenyala l’altura; VIA, el camí; i ESTRELLA, la torre de guaita.”

ROCA, SA

Indret situat dins l’antiga propietat del mas BELLVER —posteriorment LES MARTINES—.

1306, abril, 25 (PUIG i altres, “Pergamins A.H.C.T.”, doc. 60)

“...Rostany, prior del monestir de Santa Maria de Terrassa, estableix a Guillem Gener i la seva esposa Maria dues peces de terra amb els diversos arbres i pertinences, que estan separades pel MAS de BELLVER

Una situada al lloc anomenat SA ROCA, confronta a llevant amb un rierol, a migdia amb el carrer, a ponent amb el MAS de SANT FELIU i part amb la tinença que va establir a Pere des Còdol i la seva esposa, a tramuntana amb la tinença de Romeu Rieres i part amb la ja esmentada de Pere des Còdol...”

RODÓ, font de can

Font situada a la propietat de can RODÓ, al peu de la carretera de Martorell.

1997 (J. ALVAREZ, "Fonts i llocs d'aprovisionament d'aigua")

"...la font de CAN RODÓ, la trobarem en el punt quilomètric 12 de la ctra. de Terrassa a Martorell, en el seu marge esquerre, per sota de la casa del mateix nom. Actualment es troba tota embolcallada de bardisses i altres vegetals. Fa uns anys —dècada dels seixanta— era una paret feta de totxos, d'on sortia un tub pel qual rajava l'aigua, que es recollia en una petita pica, per anar darrerament a una bassa existent al seu costat, Avui és totalment inaccessible des de la ctra., per on hi havia hagut un petit baixador; trobant-se tot cobert per l'exuberant vegetació i tanques dels horts que hi ha pels seus voltants. Per la seva situació a peu de ctra., era una font molt sovintejada ..."

SANT FELIU, mas

Mas i propietat desaparegudes situat a l'antiga parròquia i municipi de Sant Pere de Terrassa. Possible continuador del mas BRANCA. Per les seves terres transita el Camí Ral de Terrassa a Castellbisbal.

1242, gener, 15 (PUIG, Capbreu Bertran acòlit, doc. 1240)

"...Berenguera de Parellada, la seva filla Guillema i l'espòs d'aquesta, Guillem, venen a Sança de Santfeliu, una peça de terra que tenen en alou al mas SANTFELIU — ad ipsum mansum vestrum de Sancto Felice— ..."

1299, gener, 9 (PUIG i altres, "Pergamins A.H.C.T.", doc. 41)

"...Pere de Bellver ven a Pere Prat una peça de terra amb arbres que ell té pel monestir de Santa Maria de Terrassa.

Confronta a Llevant amb la riera anomenada del Palau, a migdia amb una tinença de Pere Rieres, a ponent i a tramuntana amb tinences del MAS de SANT FELIU ..."

1306, abril, 25 (PUIG i altres, "Pergamins A.H.C.T.", doc. 60)

"...Rostany, prior del monestir de Santa Maria de Terrassa, estableix a Guillem Gener i la seva esposa Maria dues pecès de terra amb els diversos arbres i pertinences, que estan separades pel MAS de BELLVER ..."

Una situada al lloc anomenat SA ROCA, confronta a llevant amb un rierol, a migdia amb el carrer, a ponent amb el MAS de SANT FELIU i part amb la tinença que va establir a Pere des Còdol i la seva esposa, a tramuntana amb la tinença de Romeu Rieres i part amb la ja esmentada de Pere des Còdol ..."

1310, novembre, 18 (PUIG i altres, "Pergamins A.H.C.T.", doc. 66)

"...Romeu Rieres i la seva esposa Benvinguda, venen a Guillem Rieres i la seva esposa Elisenda, una peça de terra al lloc anomenat VINYERS, parròquia de Sant Pere de Terrassa.

Confronta a Llevant amb una tinença de Berenger Libra, a migdia amb el MAS de SANT FELIU, a ponent amb la tinença que és de Bernat de Celler i a tramuntana amb el MAS de SANT FELIU ...”.

1356, juliol, 21 (CARDÚS, “Terrassa medieval”)

Pàgina 122: “...es refereix a l’adquisició per Bernat de Sant Feliu d’una peça de terra —vocata lo CAMP JUEU, sita proper al mas SANT FELIU— ...”

1357, abril, 6 (PUIG i altres, “Pergamins A.H.C.T.”, doc.170)

“...Francesca Pascual, esposa de Pasqual de Vilanova, difunt, fa testament. Disposa que es vengui un hort que té junt al MAS de SANT FELIU ...”

1371 (CARDÚS, “Terrassa medieval”)

“...CAMPO vocato JUEU que est in parrochia Sancti Petri de Terracia satis prope masoveriem de SENT FALIU— ...”

1662 - 1667 (SUAREZ, Capbreu P. FIZES, doc. 86-3)

“...Peça de terra situada a la parròquia de Sant Pere de Terrassa, ... al lloc anomenat LA BRANCA, de pertinensa del mas BRANCA.

Afrontació de Sol ixent i Migdia: terres de Pere Medina que foren de jaume Sant Feliu de les Alzines ...”

1662 - 1667 (SUAREZ, Capbreu P. FIZES, doc. 233-10)

“...Peça de terra situada a la parròquia de Sant Pere de Terrassa, ... al lloc anomenat LA GUITARDA, de pertinensa del mas AMETLLER (després ca n’AURELL).

*Afrontacions: Sol ixent, torrent anomenat d’en Ametller
Migdia, terres del mas SANT FELIU...”*

1662 - 1667 (SUAREZ, Capbreu P. FIZES, doc. 119-12)

“...Peça de terra situada a la parròquia de Sant Pere de Terrassa, ... al lloc anomenat LA BRANCA, de pertinensa del mas BRANCA.

Afrontació de Tramontana: terres dels Pubills Rovira (abans foren del mas SANT FELIU) ...”

1662 - 1667 (SUAREZ, Capbreu P. FIZES, doc. 43-3)

“...Peça de terra situada a la parròquia de Sant Pere de Terrassa, ... a les MUNTANYES anomenades PASTORES DEL PUIG DEL VIGUER i DE CASANEDES, de pertinensa del mas BRANCA (es menciona el nom de Joan Pau Sant Feliu de les Alzines) ...”

18 - 7 - 1831 (A.H.C.T., “Registre 1r d’Hipoteques de SANT PERE DE TERRASSA”)

Pàgina 2.1 “...Don José de Ramon y Rovira establí a primeras cepas vulgo “rabassa morta” a favor de Lázaro Guitart, tinajero, toda aquella pieza yermo de cabida una cuartera de semilla de trigo poco más o menos, sita en la Parròquia de San

Pedro, parte foranea de Tarrasa, de pertenencia al manso BRANCA, al dia de SANT FELIU DE LAS ALSINAS ...”

1728 - 1737 (SANLLEHI - VERDAGUER, “Capbreu Priorat St. Esperit i St. Pere Tsa.”, doc. 104)

“...Maria de Ramon i Rovira (vidua) i Josep de Ramon i Rovira (mare i fill) posseixen el mas de SANT FELIU DE LES ALZINES i agregats ...”

Torrent de la Casa de SANT FELIU DE LES ALZINES que discorre al MAS BELLVER

1728 - 1737 (SANLLEHI - VERDAGUER, “Capbreu Priorat St. Esperit i St. Pere Tsa.”, doc. 110)

“...peça de terra situada a la parròquia de Sant Pere de Terrassa, al lloc anomenat BELLVER... afronta a tramontana amb el torrent de la casa de SANT FELIU DE LES ALZINES que discorre al MAS BELLVER ...”

TRENTA PASSES, muntanya de les

Punt culminant de l'Heretat de can PARELLADA. Al seus peus es situaria la desapareguda propietat de CORBALLESTA. Fa de partició dels termes de Rubí amb Terrassa.

28 - 10 - 1889 (A.H.C.T., “ACTA DE FITACIÓ del terme municipal de SANT PERE DE TERRASSA amb el terme municipal de RUBÍ”)

“...8º Un mojon de igual clase y construcción que el anterior, colocado nuevo á 660 metros del 7º á lo alto de un monte nombrado TRENTA PASSAS. Entre ambos mojones desaparece el CAMINO DE LA SERRA DE LA VILA y siguiendo la misma dirección de este se entra en otro —CAMINO— nombrado DE CASA FONOLLET. Dicha extensión linda por el O. con término de Rubí y el terreno es viña y yermo propiedad de Pedro Parellada y Isidro Torres Falguera, y por el E. con este pueblo que es bosque propiedad de los Sres. Parellada (HEREDAD DE CAN PARELLADA) y Torres Falguera (HEREDAD DE CAN FALGUERA).”

SAVALL o LA VALL, torrent de

Nom alternatiu al del torrent de LES CARBONELLES. Altres noms: JONCAR, de la font de SANTA TERASA i de la font dels CAPELLANS.

1662 - 1667 (SUAREZ, Capbreu P. FIZES, doc. 161-2)

“...peça de terra situada a la parròquia de Sant Pere de Terrassa, ... al lloc anomenat LES CARBONELLES, de pertinença del mas de LES CARBONELLES.

Afrontació de Tramontana, TORRENT DE SAVALL ...”

1662 - 1667 (SUAREZ, Capbreu P. FIZES, doc. 237-1)

“...Peça de terra situada a la parròquia de Sant Pere de Terrassa, ... al lloc anomenat mas de BORRELLES, de pertinença del mas de LES CARBONELLES.

Afrontació de Tramontana, vinya de Jaume Farrés, mitjançant el TORRENT DE LA VALL.”

1145, setembre, 20 (PÉREZ, “Diplomatari MONTALEGRE”, doc. 109)

“...Pere Berenguer, la seva sogra Ermesenda, venen a Guillem de Terrassa una peça de terra amb vinya i arbres, situada a la parròquia de Sant Pere d'Egara, al lloc anomenat CANET, pel preu de 14 sous.

—*Infra parrochiam Sancti Petri de Egara, in loco vocitato CANETO. Que terminat ab oriente in alodio Sancti Cucuphatis et in RIERA DE CURBA LESCA.*

(Que linda a l'Est, amb alou de Sant Cugat —del Vallès— i mab la RIERA DE CORBALLESCA).

A meridie in alodio de hominibus de Miraies.

(Al Sud amb alou dels —homes— de Miralles).

De occiduo in alodio de Chomite.

(A l'Oest amb alou de

De circio in TORRENTE DE VALLE

(Al Nord amb el TORRENT DE LA VALL).— ...”

1728 - 1737 (SANLLEHI - VERDAGUER, “Capbreu Priorat St. Esperit i St. Pere Tsa.”, doc. 111)

“...peça de terra situada a la parròquia de Sant Pere de Terrassa, al lloc anomenat MAS VERDOS i la GUITARDA. Afronta a sol ixent ab honors de M^a de Ramon i Rovira i el seu fill; i part ab la RIERA DEL PALAU; a migdia ab lo torrent de SAVALL ...”

VILARA, torrent de la

Torrent secundari, possible tributari del de LES CARBONELLES. Situat dins la propietat de l'antic mas BRANCA (posteriorment can SANT FELIU DE LES ALZINES).

18 - 7 - 1831 (A.H.C.T., “Registre 1r d'Hipoteques de la parròquia de SANT PERE DE TERRASSA”)

Pàgina 2.1 “...Don José de Ramon y Rovira estableció a primeras cepas vulgo “rabassa morta” a favor de Lázaro Guitard, tinajero, toda aquella pieza yermo de cabida una cuartera de semilla de trigo poco más o menos, sita en la Parròquia de San Pedro, parte foranea de Tarrasa, de pertenencia al manso BRANCA, al dia de SANT FELIU DE LAS ALSINAS, que linda:

A oriente con tierras que fueron de José Lliger y con honores que fueron de Pablo Marcet y con la pieza de tierra de José Arnella, tejedor de lino.

A medio dia con el TORRENTE dicho de LA VILARA, y parte con tierras de José Parras, labrador de la misma y parte con un aragall.

Y a cierzo con restantes honores ...”

1804 - 1806 (SANHELLI - VERDAGUER, “Capbreu Pedralbes”, doc. 5, 6 i 61)

Doc. 5 i 6: “...peça de terra situada a la parròquia de sant Pere de Terrassa, al lloc anomenat MAS BRANCA ... afronta a ponent ab lo torrent dit de LA VILARA ...”

Doc. 61: “...peça de terra situada a la parròquia de Sant Pere de Terrassa, al lloc anomenat MAS BRANCA ... afronta a migdia ab lo torrent de LA VILARA ... i a tramontana ab lo restant de dita peça de pertinences del MAS SANTFELIU DE LAS ALSINAS ...”

FONTS DOCUMENTALS

- Jesús Alturo i Prucho. *L'ARXIU ANTIC DE SANTA ANNA DE BARCELONA*. Fundació Noguera. Barcelona 1995. 3 volums (anys 942 - 1200).
- Josep Àlvarez i Jaen. *FONTS I LLOCS D'APROVISIONAMENT D'AIGUA*. Terrassa, abril 1997. Inèdit.
- Salvador Cardús i Florensa. *TERRASSA MEDIEVAL*. Xarxa de Biblioteques Soler i Palet. Terrassa 1984.
- Jacint Elies i Escayol. *GEOLOGÍA DE LOS ALREDEDORES DE TERRASSA*. Terrassa 1943.
- Josep Fernàndez i Trabal i Joan Fernàndez i Trabal. *INVENTARI DELS PERGAMINS DEL FONS MERCADER –BELL-LLOC DE L'ARXIU HISTÒRIC MUNICIPAL DE CORNELLÀ DE LLOBREGAT*. Fundació Noguera. Barcelona 1989. 2 volums (segles XI al XVIII).
- Fortià Solà, J. *RELÍQUIES DOCUMENTALS DEL PRIORAT DE SANTA MARIA D'ÈGARA*. Barcelona 1938 (anys 959 - 1207).
- Josep M^a Martí i Bonet, Pere Puig i Ustrell i Josep Sanllehí i Ubach. *PERGAMINS DE L'ARXIU HISTÒRIC DE TERRASSA*– Priorat de Santa Maria de Terrassa. Patronat de la Fundació Soler i Palet. Terrassa 1976 (anys 1208 - 1276).
- Xavier Pérez i Gómez. *DIPLOMATARI DE LA CARTOIXA DE MONTALEGRE*. Fundació Noguera. Barcelona 1998 (anys 916 - 1192) = (PÉREZ, “Diplomatari MONTALEGRE”).
- Pere Puig i Ustrell. *PERGAMINS DEL PRIORAT DE SANTA MARIA DE TERRASSA*. Fundació Abat Marcet. Terrassa 1979 (anys 977 - 1633) = (PUIG, “Sta. M^a Tsa.”).
- Pere Puig i Ustrell, Teresa Cardellach i Giménez, Montserrat Royes i Pijoan i Judit Tapiolas i Badiella. *PERGAMINS DE L'ARXIU HISTÒRIC COMARCAL DE TERRASSA*. Fundació Noguera. Barcelona 1988 (anys 1279 - 1387) = (PUIG i altres, “Pergamins A.H.C.T.”).
- Pere Puig i Ustrell. *EL MONESTIR DE SANT LLORENÇ DEL MUNT SOBRE TERRASSA. DIPLOMATARI DELS SEGLES X i XI*. Fundació Noguera. Barcelona 1995. 3 volums (anys 933 - 1099) = (PUIG, “diplomatarí SLM”).
- Pere Puig i Ustrell. *CAPBREU PRIMER DE BERTRAN ACÒLIT*. Notari de Terrassa. Fundació Noguera. Barcelona 1992. 2 volums (anys 1237 - 1242) = (PUIG, “Capbreu Bertran acòlit”).
- Josep Rius i Serra. *CARTULARIO DE SANT CUGAT DEL VALLÈS*. CSIC. Barcelona 1945 - 1947. 3 volums (segles X, XI i XII).
- Francesc J. Suárez i Fernández. *ELS CAMINS DEL VALLÈS OCCIDENTAL AL 1850*. Terrassa, maig 1996. Inèdit.
- Joaquim Verdaguer i Caballé. *RIERES I TORRENTS DEL TERME DE TERRASSA*. Terrassa 1998. Inèdit.

- *ACTA DE FITACIÓ dels termes municipals de SANT PERE DE TERRASSA I RUBÍ*. 28 d'octubre de 1889. Arxiu Històric Comarcal de Terrassa.
- Francesc J. Suárez i Fernández. *EL CAPBREU DE PERE DE FIZES. 1662 - 1667*. Terrassa 1998. Inèdit. = 1662 - 1667 (SUÁREZ, "Capbreu P. FIZES").
- Enric Sanllehí i Bitrià i Jacint Verdaguer i Caballé. *EL CAPBREU DEL PRIORAT DEL SANT ESPERIT I SANT PERE. 1728 - 1737*. Terrassa 1999. Inèdit. = 1728 - 1737 (SANLLEHI - VERDAGUER, "Capbreu Priorat St. Esperit i St. Pere Tsa.").
- Enric Sanllehí i Bitrià i Joaquim Verdaguer i Caballé. *EL CAPBREU DE PEDRALBES. 1804 - 1806*. Terrassa 1999. Inèdit. = 1804 - 1806 (SANLLEHI - VERDAGUER, "Capbreu Pedralbes").
- *REGISTRE D'HIPOTEQUES DE LA PARRÒQUIA DE SANT PERE DE TERRASSA. 18-7-1831*. Arxiu Històric Comarcal de Terrassa.

CRÒNICA

ACTES CELEBRATS

— Dimarts 4 de juliol: *HOMES DEL CENTRE*. Francesc Palet ens va parlar, el dimarts de Festa Major de la ciutat, de dos personatges importants del Centre: Pau Gorina i Gabarró i Joan Pineda i Juncosa. Testimoni històric de la vida de la nostra entitat i de la ciutat.

— Divendres 13 d'octubre: *XILE AVUI*. Conferència a càrrec del Sr. Santi Castella, catedràtic de Dret Internacional. (Conjuntament amb l'Ateneu Terrassenc

— Divendres 20 d'octubre: *PROJECCIÓ DE DIAPOSITIVES DEL 52 CAMPAMENT SOCIAL D'ALTA MUNTANYA* a la Vall d'Aosta.

— Dijous 26 d'octubre: *PROJECCIÓ DE DIAPOSITIVES DEL GR "GRANS RECORDANCES*.

— Dijous 2 de novembre: *EURO-RANDO 2001 - SENDERIME INTERNACIONAL*. Conferència a càrrec del Sr. Juan Mari Feliu, vocal-director de Senderisme de la FEDME. Celebració del Xè Aniversari de la nostra Secció d'Excursionisme.

— Dijous 23 de novembre: *ACTE DE CLOENDA DELS ITINERARIS ROMÀNICS DEL VALLÈS OCCIDENTAL (2a època)*. Conferència a càrrec del Sr. Domènec Ferran, historiador i director del Museu de Terrassa. Acte presentat per la Vocalia d'Història de la nostra Secció d'Excursionisme i Els Amics del Museu i amb el nou projecte d'excursions de cara al proper curs.

— Divendres 24 de novembre: *ESCALADES CLÀSSIQUES AL COR DELS ALPS*. Conferència-projecció a càrrec del nostre consoci Sr. Jaume Fabrés i Amorós. Complement de l'exposició fotogràfica. Hem reviscut juntament amb en Jaume i la seva esposa Rosa Villanova les quatre clàssiques curses alpines de les que en serveixen el més bell record.

— Divendres 1 de desembre: *EL KARST DE MONTE SANTIAGO, SIERRA SALVADA I SIERRA DE LA CARBONILLA*. El Grupo Espeleológico EDELWEISS, del Servicio de Investigaciones Espeleológicas de l'Excma. Diputación Provincial de Burgos, ens va oferir aquesta conferència sobre aquest component kàrstic burgalès, juntament amb la presentació de l'edició del llibre "KAITE 7", de recent aparició i dedicat exclusivament a aquesta zona. La conferència i l'exposició serviren de cloenda del 39è Curset d'Iniciació a l'Espeleologia de la S.I.S. S'oferiren als cursetistes que han seguit el curs amb aprofitament, els diplomes corresponents.

— Dilluns 4 de desembre: *ISLÀNDIA, LLUM DEL NORD*. Conferència a càrrec del Sr. Josep Espín i Martínez, presentada conjuntament amb l'exposició. Els paisatges d'Islàndia i la llum del Nord, plasmats a través del tractament digital de la fotografia permeteren a l'autor mostrar les vivències i emocions produïdes per aquella terra espectacular.

— Dijous 14 de desembre: *HOMENATGE A L'EQUIP "SALOMO X-TREM TEAM"*. Al nostre saló d'actes es va celebrar el títol de Campions del Món del Circuit 2000 de Raids Multidisciplinaris. Les activitats del grup mixt dels esforçats consocis tingueren lloc en les proves de: França-Espanya, Àustria-Alemanya, E.U.A., Escandinàvia, Gran Bretanya, Japó i els inhòspits vessants del volcà Etna.

— Dilluns 17 de desembre: *CONCERT: ACTE DE LA CORAL BITAYNA EN EL SEU 20è ANIVERSARI*. Fa dos anys la Coral la tenim integrada com una Secció més del Centre. Anteriorment, ells ja havien fet una bona tresquera. I ara ho hem celebrat amb un concert "molt especial" amb l'agrupació de cantaires i ex-cantaires de les diferents èpoques. Va ser una bona ocasió per fruit de la música. El Centre, sense coral, se sentia una mica orfe. Ara, quan els tenim a casa, no ens trobem tan sols. El nostre més fervent encoratjament a tots els components de la novella Secció

— Dimarts 26 de desembre: *XXXII CONCERT DE NADAL I VETLLADA DE POESIA*. En la festivitat de Sant Esteve vam celebrar la tradicional sessió, amb poemes de Màrius Torres llegits i comentats pel nostre consoci Sr. Francesc Palet i Setó. La Coral Bitayna ens oferí un concert de nades i cançons populars, sota la direcció del Sr. Miquel Garcia-Clapé.

RESSENYES

— Dimarts 4 de juliol: *HOMES DEL CENTRE*, que ens oferí en Francesc Palet.

PAU GORINA I GABARRÓ:

Heus ací una visió general del Sr. Gorina, mestre de cases, soci fundador del Centre. L'ambient de l'època inicial de l'entitat i els seus homes.

Com a president els anys 1928 i 29.

L'altar barroc del Sant Esperit i les gestions de l'any 1912 per salvar-lo del seu emplaçament, fetes per iniciativa seva i de la Junta Directiva.

La sivella visigòtica: de la seva troballa i les cites en diverses publicacions. Posterior cessió al Museu d'Art de la ciutat.

Paret de la Serra Llarga "d'opus espicatum" i el seu desig frustrat del seu trasllat als jardins del Museu d'Art.

Castell Cartoixa de Vallparadís: Museu Municipal d'Art actual. El rondineig d'en Gorina per la reconstrucció anti-arqueològica que es va fer.

Terrassa o Tarrassa: el topònim de la ciutat i l'arrel originària àrab per la qual en Gorina es decantava.

La forta personalitat d'en Gorina i la seva empremta en pro de la ciutat.

JOAN PINEDA I JUNCOSA:

Home inquiet i aimant de la terra. L'aprofitament de l'aigua de la pluja, el seu correcte escurriment i infiltració a la terra, aliment de les deus.

Incendis forestals amb la destrucció de flora i fauna.

Inundacions, que s'emportaran les terres fèrtils.

Infructuoses gestions en defensa de les seves idees.

Altres inquietuds, com la capitalitat comarcal per Terrassa, d'acord amb raons històriques, econòmiques i sentimentals, que explicava profusament: el Valles Montserratí.

Fundador del Col·legi d'Agents Comercials i dedicat professionalment a representant-venedor de comerç. Va ostentar diversos càrrecs a la Junta Directiva de l'entitat.

Persona de profundes arrels religioses, va donar proves del seu amor a la família, al país i als amics.

Aquests dos personatges tan remarcables són un petit testimoni històric de la vida del Centre i de la ciutat.

— Dimarts 26 de desembre: Del *CONCERT 32è DE NADAL*, ens complau significar l'execució de la part musical de la nostra Coral Bitayna, rica en matisos i veus ben ajustades, sota la batuta d'en Garcia-Clapé. Els assistents a la sessió vam tenir ocasió d'acompanyar per indicació del mestre algunes de les tradicionals nades.

De Màrius Torres i Perenya (1910-1942) el nostre consoci Francesc Palet donà una referència biogràfica del poeta, mort tan prematurament. A destacar dels poemes llegits, el titulat *La ciutat llunyana*, escrit l'any 1939, amb el clam angoixós: "*La ciutat d'ideals que volíem bastir. Pàtria, guarda'ns: —la terra no sabrà mai mentir.*"

ASSEMBLEA GENERAL EXTRAORDINÀRIA

A la nostra ciutat, a les vint-i-dues hores i en segona convocatòria del dia 16 de novembre en el nostre estatge social, es celebra l'assemblea general extraordinària amb un únic punt de l'ordre del dia: eleccions o proclamació d'una candidatura única o en cas necessari nou procediment electoral previst en els estatuts de l'entitat.

Una vegada constituïda la taula electoral, amb un representant dels tres membres que formaren la Junta electoral, el Sr. Josep M. Prat i Segura juntament amb la secretària de l'anterior Junta, la Sra. Montserrat Pujals i Ginabreda, s'inicia l'assemblea.

Hi assisteixen trenta socis.

Es fa constar que s'ha presentat una única candidatura, formada per les persones següents:

President: Àngel Casanovas i Crespo

Vice-president: Julià Fossas i Martín

Tresorer:	Joan Llobet i Fruitós
Secretari:	Josep M. Escoda i Molina
Comptador:	Joan Perich i Soler
Publicacions:	Xavi Pereira i Olivé
	Salvador Vives i Jorba
	Francesc Palet i Setó
	Valentí Fabrés i Cardona
Biblioteca:	Ciò de la Torre i Palà
Sec. Alta Muntanya:	Josep Serrano i Batalla
Sec. Invest. Subterrànies:	Jaume Casanovas i Coma
Sec. Ciències Naturals:	Joan Crispí i Escursell
Secció Fotografia:	Jordi Sales i Bayona
Secció Coral:	Miquel Garcia i Clapé
Secció Esquí:	Pilar Mampel i Tusell
Secció Infantil:	Francesc Suárez i Fernández
Vocals:	Manuel Tomàs i Alastruey
	Jaume Galofre i Gabarró
	Jaume Escofet i Prat
	Montserrat Pujals i Ginabreda
	Rosa Sucarrats i Prat
	Francesc Dalmases i Capella

Amb el vist-i-plau dels assistents, es proclama elegida per unanimitat la candidatura esmentada.

Tot seguit, es cedeix la paraula al Sr. President Àngel Casanovas, el qual agraeix la confiança que li ha atorgat l'assemblea nomenant-lo a ell i a la nova Junta per un nou període.

El Sr. Casanovas dóna les gràcies als assistents i clou la reunió quan són les vint-i-dues hores i trenta-cinc minuts del mateix dia consignat a l'obertura de la sessió.

ACTES SOCIALS

52è CAMPAMENT SOCIAL D'ALTA MUNTANYA

L'últim campament del turmentat i alhora apassionant segle XX, i per si això fos poc l'últim també del segon mil·lenni, difícilment s'hauria pogut instal·lar en un indret millor. El CET i al seu davant els incansables i mai prou reconeguts organitzadors d'aquesta gran cita anual amb l'alta muntanya, Joan Llobet i Jordi Sales, es pot ben dir que van fer diana. I amb ells, els més de dos-cents socis, petits, joves, grans o més grans,

protagonistes d'una activitat que amb el pas del temps s'ha convertit en la de més participació i envergadura de l'entitat.

La regió italiana de la Vall d'Aosta, en els Alps Occidentals, és un espai fascinant i espectacular, tant pels cims i els ambients de muntanya que es posen a l'abast com també per l'interès turístic, cultural, històric i polític de la zona. Hi ha ben pocs llocs a Europa amb unes característiques semblants: envoltat de quatremils com el Gran Paradiso, el Mont Rosa o el mateix Mont Blanc mentre a les valls es viu, amb bons serveis i infraestructures, una cultura mediterrània i francòfona. I tot plegat, en un territori amb una identitat social, política i històrica pròpia dintre de la república italiana.

La gran acampada del 2000 es va fer del diumenge 30 de juliol al dilluns 14 d'agost al càmping Grivola, als voltants del nucli de població de Bien, en el municipi i la vall de Valsavarenche. El lloc es troba a 1.635 metres d'alçada, dins del Parc Nacional del Gran Paradiso i al costat del riu Savara, que porta les aigües del massís que dona nom a la reserva fins al riu Dora, l'eix fluvial que travessa tota la Vall d'Aosta.

Aquesta regió autònoma ocupa una de les valls més extenses i boniques dels Alps Occidentals. Té frontera amb Suïssa pel coll (2.467 metres) i el túnel del Gran Sant Bernat, dues vies que porten fins a la regió del Valais. I també amb França per dos punts: el túnel del Mont Blanc (tancat des del tràgic accident), que comunica amb la vall de Chamonix, i el coll del Petit Sant Bernat (2.188), que mena a la vall d'Isère. Aquest últim port és el que van utilitzar la majoria d'acampadors per arribar fins a Bien després de recórrer 860 quilòmetres i de passar per La Jonquera, Montpeller, Grenoble i Albertville.

El marc i les expectatives eren, com veiem, quasi immillorables però això no va impedir que les primeres 24 hores fossin més agitadaes del previst. El camió que portava els estris des de Terrassa no va poder arribar a Bien fins el dilluns a causa d'unes, si més no per a nosaltres, inopinades restriccions de trànsit aplicades a França durant el cap de setmana.

El primer sopar es va haver de fer, doncs, sense cuina, de forma improvisada. I per dormir, els que tenien les tendes familiars i, fins i tot, els sacs al vehicle, o van buscar la solidaritat dels que duïen caravanes o tendes petites, o van plantar algun iglú que portaven al seu cotxe o, en últim terme, van passar la nit a l'hotel del mateix càmping. Tot plegat, enmig d'un fred intens provocat per una pertorbació que els darrers dies havia descarregat neu als cims i aigua a les valls. Aquest temps va congelar immediatament la calorada que tothom duia de casa i del migdia francès.

Amb el dilluns van arribar tant l'esperat camió com la millora climatològica i un nombrós i destre grup d'acampadors es va arromangar per instal·lar la cuina i muntar el rebost. Les dutxes i les comunes es van quedar aquesta vegada a Terrassa perquè el càmping disposava d'uns serveis moderns i complets.

El campament, amb tendes i caravanes de tota mena, es va espargir per una llarga, estreta i inclinada successió de prats amb zones de bosc situats al costat del riu i sota un

cel ferit, en part, per cables d'alta tensió. En la zona més septentrional, els joves van muntar la seva particular colònia.

Com que no hi havia temps per perdre i calia aprofitar la bona previsió meteorològica, immediatament després que els cuiners i els seus ajudants s'haguessin estrenat distribuint el dinar van començar també les primeres sortides als gegants més propers: Gran Paradiso (4.061) i La Grivola (3.969).

Durant les dues setmanes de campament es van assolir, en alguns casos fins i tot amb nens de pocs anys però amb molta força física i també de voluntat, un grapat de quatremils: vàries puntes del Mont Rosa (4.554 en la Gnifetti-refugi Margherita); el Breithorn (4.165), cim molt assequible des de l'estació de Cervínia, amb una espectacular vista del Cerví, on hi van pujar grups força nombrosos i que dos socis van arribar a baixar amb miniesquí; el Lyskamm (4.417), per la respectable gelera de la cara nord; i la Dent del Gegant (4.013), una enorme agulla, tampoc fàcil d'escalar, situada entre les Grandes Jorasses i el Mont Blanc.

Al parlar de quatremils ve al cas esmentar la impressió que va causar als socis que van pujar al Mont Rosa la visita a la capella del refugi Gnifetti (3.611) on van veure, en àlbums de fotos en color i amb nombroses dades biogràfiques, la gran quantitat de vides perdudes en aquestes i d'altres muntanyes.

El primer quatremil d'alguns dels participants es va celebrar com marca la tradició, fent córrer l'anomenat cafè valdostano, una barreja a base de grappa de 40 graus que es beu de forma comunitària amb una espècie de cassola de fusta tancada i tallada en formes barroques que té múltiples brocs al voltant.

També es van fer excursions per cotes intermèdies a nombrosos refugis, sempre dins d'un ambient absolutament alpí, rutes de bicicleta de muntanya i caminades per valls com les de Ferret, Vény, Rhêms o Grisenche. En aquesta última hi ha unes quantes vies d'escalada i una de ferrata que alguns acampadors tampoc es van perdre.

Una altra activitat destacada va ser el descens amb rafting del Dora Baltea, a la zona de Villeneuve. Es un riu amb molt bones instal·lacions i un gran prestigi internacional per a la pràctica d'aquest esport i que, a més, ha estat el bressol a Europa d'una activitat importada fa anys de Nordamèrica, segons explicaven els italians. Un bon nombre de socis es van convertir aquí en acolorits genets cavalcant damunt les aigües braves.

El cap de setmana dels dies 5 i 6 es va celebrar la tradicional festa major. Hi va haver castells, jocs, el foc de camp amb l'increïble ambient que creen sota els estels alpins la foguera i el ritual del cremat, i el dinar especial del diumenge. Una bona ocasió per augmentar la companyonia i confraternitzar amb altres acampadors.

La cuina va funcionar molt bé els 15 dies, donant el to casolà als menjars elaborats amb els queviures de la zona que tant valoren cada any els participants. El mateix s'ha de dir del servei de pícnic per les sortides, una feina més, feixuga i compromesa, que recau sobre els responsables del campament.

Durant uns quants dies, com és preceptiu, la pluja també va ser protagonista. Així com les notícies que sovint arribaven de Catalunya sobre la fortíssima ofensiva d'ETA, amb greus atemptats a diferents punts d'Espanya, i el desconcert del Govern del PP davant la situació del País Basc.

Pujar muntanyes és fascinant a la Vall d'Aosta però fer turisme cultural o històric no ho és pas menys. La regió, amb 3.262 quilòmetres quadrats i 120.000 habitants té, des del 1948, un estatut especial d'autonomia que s'exerceix a través del Consell de la Vall (35 membres elegits per sufragi universal), el president del govern, escollit per consell, i el govern (8 membres). Aquest règim polític va ser fruit del triomf dels sectors regionalistes (autonomia administrativa dintre de l'Estat italià) davant dels independentistes (traspàs de la regió a França), els autonomistes (règim cantonal en un estat federal) i els centralistes (cap grau d'autonomia).

El bilingüisme, un dels punts fonamentals de l'autonomia, preveu l'ús del francès en situació d'igualtat amb l'italià, tant a l'escola com a la resta de la societat. Però el camí per aconseguir-ho tot just s'ha encetat. La primera és la llengua pròpia de la vall des de l'Edat Mitjana. Tanmateix, la unificació italiana del 1861, la forta immigració procedent de la península de finals del segle XIX i de la segona meitat del XX, així com la persecució del francès pel règim feixista de Mussolini van convertir l'italià en la llengua dominant. La realitat és que el francès es veu i es parla poc, en la mesura que ho pot copsar un visitant d'estiu.

La capital, Aosta (583), va atraure múltiples visites. Es una ciutat de més de 40.000 habitants fundada pels romans fa 2.000 anys i amb importants monuments: l'amfiteatre, el fòrum i el teatre romans, les fortificacions medievals, el conjunt romànic de Sant Orso i la catedral. Passejar pels carrers del centre històric, farcits de botigues, bars i restaurants, té un encant especial.

Tampoc van faltar les visites turístiques a caves de la vall on s'elabora la fontina, el tradicional i molt apreciat formatge d'Aosta o les sortides motoritzades fins a les grans ciutats que estaven més a l'abast: Torí i Milà.

Courmayeur (1.224), al peu del massís del Mont Blanc, va ser l'altre pol principal d'atracció. Es un important centre de turisme de muntanya d'estiu i, per descomptat, d'esquí de pista d'hivern, amb tot el que suposa d'hotels, botigues, restaurants i bars. El municipi, però, és un centre alpí secular i químicament pur i ho demostren només aquests tres fets: és la seu d'una empresa de material de muntanya de l'anomenada de Grivel (forja creada el 1818) i, molt més important encara (per descomptat), acull la Societá delle Guide Alpine di Courmayeur i el Museo Alpino Duca Degli Abruzzi.

Aquesta associació de guies, fundada el 1850, és la més antiga d'Itàlia i la segona del món després de la de Chamonix (1821). Actualment la formen 65 persones, 40 d'elles en actiu, i ofereix tota mena de serveis. En el museu instal·lat en la mateixa seu de l'entitat a la Piazza Henry hi ha una inscripció (en francès) d'Emile Rey (1846-1895) que, si més no, és tota una declaració de principis: "No és pas el lucre el que em porta

dalt dels cims: és la gran passió que tinc per la muntanya. Sempre he considerat la recompensa com una cosa secundària en la meua vida de guia”.

El museu mostra el pedigrí alpinístic de la zona i de la seva gent. Entre moltes fotos i llibres de registre històrics i reconstruccions d'antics refugis s'hi pot veure, per exemple, el material (mosquetons, pitons, martells ... d'un ferro pesant i ennegrit) emprat en dues de les més grans gestes alpines: la primera ascensió de la paret nord de les Grandes Jorasses-esperó Walker de la cordada Cassin-Esposito-Tizzoni (1938) i la primera hivernal de la mateixa paret nord feta per Bonatti-Zapelli (1963).

A Courmayeur comença també el llarg i espectacular recorregut en telefèric que porta a Chamonix (1.030) passant per la Punta Helbronner (3.462) i l'Aiguille du Midi (3.842) i que sobrevola la Vallée Blanche. Uns quants socis el van seguir. Això sí, després de fer les cues de rigor.

Amb tot plegat, els 15 dies van passar volant i va arribar el dilluns de la partida, i de l'enyor. Es va desmuntar la cuina amb diligència, es va carregar el camió i, tenda rera tenda, es va aixecar l'últim campament del segon mil·lenni. Amb la casa al damunt, el cor i les cames ben entrenades i les retines a vessar d'imatges inoblidables va començar l'èxode pels dos colls dels Sant Bernat o per l'autopista de Torí. El Grand Paradiso, Bien, Valsavarenche i la Vall d'Aosta, tot quedava ja enrera.

Ramon Comorera

69a DIADA DE GERMANOR - 16a MARXA POPULAR

Tal com s'anuncià, els dies 29 i 30 de setembre i 1 d'octubre, celebrarem aquests actes anyals, amb força participació i entusiasme.

No hi ha dubte que la nova modalitat de programació ha despertat un major interès, en facilitar tres punts de referència per a la trobada.

Dia 29. Foren molts els socis que s'aplegaren a la sala d'actes per oir el concert que oferí la Coral Bitayna del Centre, dirigida pel mestre Miquel Garcia-Clapé.

Una ben escollida programació de jazz coral instrumental, interpretada pels nostres cantors i en algunes peces acompanyats pel quartet compost per Jordi Santanac, Àgata Palència, Àlex Florez i Xavi Hinojosa, delectaren la concurrència. També cal fer esment del baríton solista Josep Millanes, molt ajustat en la seva intervenció.

Dia 30. L'audiovisual "Beautiful British Columbia The Rocky Mountains", del qual és autor el nostre consoci Francesc Muntada, fou molt ben rebut pels assistents a la nostra sala, que premiaren la qualitat del treball. Les magnífiques fotografies, ben acompanyades pels comentaris i la bellesa dels escenaris que es mostraren, qualifiquen una vegada més el company Muntada amb una nota ben alta. Felicitats, Francesc.

Dia 1. De bon matí, el tragí habitual propi de les activitats col·lectives, converteix l'espai obert del camp de futbol de Rellinars en una babel. Les tasques prèvies a la sortida de la MARXA neguitegen organitzadors i participants. Poc a poc la situació es normalitza i la quietud s'imposa. El temps, insegur.

A migdia, però, l'estrident so de la tenora espavila l'ambient mentre nous assistents s'incorporen a la festa. Els primers participants a la caminada van arribant i alguns s'integren a l'anella que punteja la nostra dansa.

Ara, la flaire de l'arrossada va envaint l'ambient i els prop de tres-cents comensals, la majoria amb taula parada, s'apresten a fruit de la ben condimentada paella.

Després, el goig d'aquells peculiars sobretauls on la varietat dels temes, tots interessants, ens transporten dels temps llunyans a les novetats més recents.

El simpàtic grup musical LA CARRAU afina i tot seguit els ballables animen els dansaires que s'apresten a fruit d'una estona agradable ...fins que al pluja els dispersa.

Els capricis meteorològics han estroncat el darrer acte de la jornada, però el que no han frustrat han estat els bons moments de germanor que han imperat tothora.

Resultats de la 16a MARXA POPULAR:

Inscrits: 314. Prengueren la sortida 299 (132 dones i 167 homes), els quals feren la marxa completa.

Entitat amb més participants: *Club Muntanyenc de Sant Llorenç*

Participant femení de més edat: *Montserrat Font i Gillué*

Participant femení més jove: *Cèlia Esteban*

Participant masculí de més edat: *Benigno Valvuela Fernández*

Participant masculí més jove: *David Pereira i Rodés*

Equip més regular: *Rosa M. Ventura i Ubach i Antoni Ventura i Astals*

Mitjana de temps: *4 hores 32 minuts*

DINAR DE GERMANOR I ACTE D'HOMENATGE

El dia 25 de novembre, en honor als nostres associats que enguany assoleixen els 25 i 50 anys d'antiguitat a l'entitat, celebrarem un dinar d'homenatge i germanor, durant el transcurs del qual els lliurarem les medalles acreditatives a la seva fidelitat.

Medalles d'or (50 anys)

Armengol Giralt, Francesc
Roig Junyent, Josep
Cuyàs Tusell, Miquel
Boada Claret, Artur
Baltà Talló, Joan
Badiella Bosch, Emili
Palà Serra, Manel

Medalles d'argent (25 anys)

Cañellas Isern, Josep
Gasol Roda, Josefina
Ferrer Codina, Jaume
Cano Ruiz, J. Ricard
Roca Pujol, Jordi
Ventura Oller, Josep
Casamada Horta, Antònia
Fabrès Torras, Antoni
Llobet Fruitós, Josep
Cantón Ibáñez, M. Carme
Mayans Bueno, F. Xavier
Costa Orriols, Anna
Ortega Calaf, Andreu
Costa Orriols, Idoia
Mas Mongay, Joan
Mas Mongay, Jordi
Vintró Fortuny, Joan
Sales Bayona, Jordi
Català Freixa, Montserrat
Badiella Aguilera, Montserrat
Sorolla Oliva, Jaume
Vicente Fontaneda, M. Eugènia
Cueto Gili, Miquel

Cal remarcar l'assistència a l'acte de la Sra. Berta Giralt, filla del que fou el nostre primer president i fundador de l'entitat el Sr. Eduard Giralt i Esmerats (1880-1938). La Sra. Berta Giralt ha ofert al Centre un retrat a l'oli del seu pare. Aquest quadre figurarà des d'ara en un lloc d'honor de les nostres dependències.

No cal dir com fou agraït aquest magnífic present que passa a embellir el nostre patrimoni.

MISSA DEL GALL A LA MOLA

Com en anteriors ocasions, no vam voler deixar de celebrar amb l'inestimable ajut del rvd. pare Antoni Badia, J.S., l'emotiva trobada de la Nit de Nadal al cim de La Mola.

Després de l'eucaristia i els cants adients a càrrec de la nostra Coral Bitayna, els nombrosos assistents, que seguiren l'acte amb vera emoció, degustaren les restolines.

Una xilografia que ens va oferir el reputat artista Sr. Jeroni Font i Casals, guardarà la memòria d'aquesta vetllada.

EXPOSICIONS

— Del 6 al 20 de novembre: *MUNTANYES D'UNA VIDA*, de Jaume Fabrés i Amorós. Mostra de fotografies del nostre consoci, de la seva constant presència en els més recòndits paratges del planeta: Pirineus, Alps, Himalaia, Rocoses, Canadà, Califòrnia, Andes, Sahara i Islàndia. Bella mostra de la lluita esportiva de l'alpinista. Plasmació de les imatges descriptives de les emocions esportives, estètiques i espirituals. Magnífic recull, que fou molt visitat i prolongat una setmana més.

— Del 4 al 20 de desembre: *EL TRACTAMENT DIGITAL EN LES FOTOGRAFIES DE VIATGES*, de Josep Espín i Martínez. «ISLANDIA, llum del nord». Les nostres seccions de Ciències Naturals, coordinadora de l'exposició, i de Fotografia, adherida molt positivament a la novetat dels tractaments digitals en fotografia, van propiciar el gran èxit de la mostra, tan bellament aconseguida.

— De l'1 al 31 de desembre: *EL KARST DE MONTE SANTIAGO, SIERRA SALVADA i SIERRA DE LA CARBONILLA (Burgos)*. Mostra de 24 plafons amb informació i fotografies sobre l'esmentada zona del nord de Burgos. Presentada com a cloenda del 39è Curset d'Iniciació a l'Espeleologia, de la nostra Secció d'Investigacions Subterrànies.

NOTICIARI DIVERS

XXVII MARXA DE MUNTANYENCs VETERANS. 14 i 15 d'octubre.

En el programa anual d'activitats del món excursionista, a l'entorn de la primera meitat del mes d'octubre ens hi trobem la "Marxa de Muntanyencs Veterans".



És una bona oportunitat per conèixer regions i itineraris dispersos de la geografia que si no fos per aquestes organitzacions difícilment ens hi desplaçaríem i per consegüent deixariem de conèixer unes muntanyes que, no cal dir, tenen els seus al·licients. I que any rera any les entitats que es responsabilitzen de la seva organització s'esmercen perquè siguin el màxim d'agradoses i admirades per a tots els participants.

Aquest any, l'entitat organitzadora ha estat el Centre Excursionista Contestà de la vila de Cocentaina, a la comarca del Comtat de la província d'Alacant. Vila de forta tradició industrial tèxtil, mantenint encara una notable activitat junt amb les seves veïnes d'Alcoi i comarca. La totalitat de la població es va mobilitzar perquè la concentració, l'estada i la marxa dels veterans assistents els resultés una veritable festa.

La vetlla de la marxa és costum de fer un berenar-sopar com a benvinguda. En aquesta ocasió es va veure una mica deslluït per algunes gotellades en fer-se en un espai descobert.

La sortida de la marxa era des del centre mateix de la població (430 m d'altitud), iniciant el recorregut per naus industrials que ens recorden les de la nostra ciutat. L'itinerari segueix les estribacions de la Serra de Mariola entre camps de cultiu i velles masies. Ascendim fins al punt més elevat de la marxa a 825 m. Tenim una vista magnífica amb l'extensa plana, i el mar al fons per sobre les muntanyes. Al darrera nostre el cim del Montcabrer, de 1.389 m, punt culminant de la Serra de Mariola.

Seguim per camins d'un bosc amb vegetació no massa ufanosa, fins a la font, ermita i hospedatge de Sant Cristòfol.

El pas següent és una collada oberta, a envistes d'un antic castell i amb vista panoràmica de la vila de Cocentaina i la seva ruralia.

Fi de la marxa a l'esplanada del Palau Comtal des d'on havíem iniciat la sortida.

TROBADA EN MEMÒRIA DELS EXCURSIONISTES DIFUNTS

Des de fa una bona pila d'anys, en un dels primers diumenges de novembre, una entitat germana, el Foment Excursionista de Barcelona, organitza una trobada en recordança dels muntanyencs difunts, i hi acostumem a participar socis del nostre Centre. Els organitzadors tenen l'encert de buscar ermites, santuaris o esglésies de comarques d'arreu de Catalunya que moltes vegades resulten una veritable troballa per a molts dels assistents que ens permeten conèixer "racons amagats".

La reunió i l'eucaristia d'aquest any 2000, oficiada com és habitual pel Rvd. Joan Botam, caputxí, ha tingut lloc al Santuari de la Mare de Déu de la Posa, molt a prop d'Isona, a la Conca Dallà, a la comarca del Pallars Jussà. A tocar d'aquest Santuari hi ha un jaciment paleontològic amb un conjunt de més de 2000 petjades de dinosaure que és molt interessant de conèixer per la seva grandiositat.

Personalment, fins ara, la vila d'Isona i la comarca de la Conca Dallà sempre havien estat una ruta de pas cap «als Pirineus» per on transitava l'«Alzina Graells». Aquesta trobada ens ha servit per encendre la curiositat i fer-nos aprofundir en el coneixement d'aquesta interessant comarca del centre geogràfic de Catalunya, rica en vestigis des de les formacions geològiques dels desapareguts habitants del Cretaci, reminiscències de la ciutat ibèrica d'Eso, de l'ocupació dels romans (Aeso), dels castells i poblats de la reconquesta, a l'edat mitjana, fins als models de vida actuals.

Relació d'accidents geogràfics i edificacions de la comarca dignes d'estudi, de conèixer-los i divulgar-los:

- *Llordà* - Runes del castell i poble.
- *Estanys de Basturs* - Sorgència d'aigües de la serralada del Boumort.
- *Poble de Basturs* - Església amb grans blocs de pedra tosca.
- *Figuerola d'Orcau* - Campanar d'espadaña i poble singular.
- *Covet* - Característica església romànica amb timpà del s. XII.
- *Isona* - Museu de la Conca Dallà. Ous de dinosaure. Cap de comarca.
- *Abella de la Conca* - Sonat robatori de retaules retrobats als EUA.
- *Biscarri* - Església de Sant Andreu, del s. XI-XII
- *Bòixols* - Als afores, Santuari de Carrànima. Vista panoràmica interessant.
- *Orcau* - Poblats en runes de "Les eres". Castell. Fòssils.

A. Garriga i Rius

NECROLÒGIQUES

JOSEP COMAS i CASAS

El passat 2 de setembre morí el nostre bon amic i ex-president del Centre, a l'edat de 85 anys.

Vegeu, si us plau, l'article d'en Manuel Planchat, a la pàgina 208, on glossa l'executòria del nostre consoci.

Per a la seva vídua, fills i familiars, la nostra adolorida condolença.

JOSEP RUBÍ i JACOMET

El dia 31 d'octubre morí el nostre bon amic i col·laborador del Centre, el Sr. Josep Rubí. Tenia 90 anys.

Durant molts anys va tenir cura del cobrament dels rebuts de l'entitat a càrrec dels associats —quan encara no s'havia establert el sistema actual de la domiciliació bancària—, i anava casa per casa fent-se càrrec de les quotes corresponents, i mantenint així una relació més propera amb tots els socis.

Per la seva bona disposició i paciència, feia doncs, una gran tasca.

Sabem que fou un enfervorit de la idea del que representa l'excursionisme: l'amor i el respecte a la nostra terra.

Descansi en pau el benvolgut amic. El nostre condol a la seva esposa i familiars.

JOAN VIVES i DURAN

El dia 15 de novembre, a l'edat de 82 anys, ens deixà el nostre consoci Joan Vives. Ha estat una gran pèrdua.

Enamorat de la ciència entomològica, havia recopilat en vida una col·lecció de més de tres-cents mil exemplars.

Ha mantingut una relació personal i epistolar amb els Museus de Zoologia de Barcelona i d'arreu del món i també amb diverses Universitats. La revista *Naturalist's Directory*, d'abast mundial, el cita en diverses ocasions. Homes de prestigi i científics el visitaven sovint en el seu domicili.

Creà una biblioteca especialitzada. Constantment recorria el país. Ha descrit una dotzena de noves espècies que avui són conegudes amb el nom de *Vivesi*.

Tota aquesta labor ha propiciat uns bescanvis de materials amb entomòlegs de tot el món.

Va encomanar el seu entusiasme i saber als seus fills Eduard i Manuel, tots dos amics nostres i col·laboradors de la nostra entitat.

L'any 1981 va ser distingit com a *Terrassenc de l'any*.

Direm, finalment, que el Sr. Joan Vives va ser poc amic de mostrar públicament la seva rellevància i es mantenia sempre en un segon pla i amb gran senzillesa.

Reposi en pau el bon amic.

Expressem als seus fills i familiars el nostre adolorit condol.



BIBLIOTECA

OBRES INGRESSADES PER ADQUISICIÓ:

- *La vida cultural i recreativa a la Terrassa d'ahir*, de Lourdes Plans i Campderròs.
- *Els anys foscos de la postguerra. Terrassa 1939-1945*, de Xavier Marcet i Gisbert.
- *L'Herbari*. Enciclopèdia Catalana.
- *Parques Naturales y espacios naturales protegidos de España* (15 Vídeos i un llibre). Salvat Editores.
- *Montsec Oeste / Roca caliente en los Pirineos, Pallars, Arán, Alta Ribagorça / Barcelona y alrededores*, tres llibres de Xavier Buxó i Luis Alonso.
- *Guia de la Catalunya romànica (VIII i IX)*. Enciclopèdia Catalana.
- *El monestir romànic de Sant Llorenç del Munt*, de Joan Pladevall i Albert Adell.

OBRES INGRESSADES PER DONACIÓ:

- *Conferències i excursions 1975-2000*, de la Secció Excursionista de l'Ateneu Santjustenc.
- *Passejades per la Cerdanya i l'Alt Urgell a peu i en BTT*, de Joan Portell i Leonor Sesén.
- *Sortides amb família. Excursions i activitats. Els Pirineus 2*, de M. Àngels Castillo i Jordi Bastard.
- *Els pobladors prehistòrics de Montserrat i les seves rodalies*, de Mañé i Sabat.
- *Matadepera a la Guerra de la Independència*, de José Manuel Salillas.
- *Aigua de boca*, de Jordi Portell i Leonor Sesén.
- *Refugio y Valle de Estós. Excursiones, ascensiones, esquí de montaña y escalada*. Editorial Prames.
- *Por los caminos del Jiloca y Gallocanta*. Editorial Prames.
- *Por los valles de Ansó, Echo y Aragüés-Jasa*. Editorial Prames.
- *El llibre de les Abelles-de Setis, lligallos i abelles*, de Manuel Ollé.
- *A peu pel camí de Sant Jaume des de Montserrat*, de Ribera Mariné.
- *Un recorregut per les fronteres dels comtats catalans a l'època del Comte Berenguer I (1035-1076)*, d'Enric Vilalta.
- *Catllaràs-La Quart*, de David Aloy i Mercè Lleonart.
- *Mont-roig - Certascan - Vall de Cardós*, de M^a Antònia Tera i Agustí Jolís.
- *Excursions amb esquís*, de Manuel Broch i Eduard Martin.
- *Metereologia del Pirineu Català*, de Jordi Sacasas.
- *Itineraris dolmènics de Catalunya*, d'Antoni Mañé.
- *Camins antics... camins d'història*, de Gener Aymamí.
- *Cerdanya, valls i carenes*, de Manel Figuera.
- *En BTT per l'Anoia*, de Josep M. Bernaus.
- *En BTT pel Baix Camp*, de Josep-Pere Ribes.
- *En BTT per St. Llorenç del Munt-l'Obac i Montserrat*, de Carles Sans.
- *Activitats d'oci i esports d'aventura al Delta de l'Ebre*, de Joan Castellano.
- *BTT por los Monegros oscenses*, de Alberto París.
- *BTT en el Valle de Tena*, d'Íñigo Rodríguez.
- *La ciutat de les xemeneies*.
- *Les arts aplicades modernistes a Terrassa*.
- *Coronas y Zinglos, un viaje a pie por la geología de Serrablo, d'Anchel Belmonte*.
- *Flora briofítica Ibèrica (XVII)*, de C. Casas, R.M. Cros, M. Brugués i C. Sergio.
- *Mutis, Aprôtre de Linné en Nouvelle Grenade*, de José Antonio Amaya.
- *Puig, l'Agulla i Vilalleons. Un santuari i una parròquia mil·lenari*, d'Antoni Pladevall.
- *Biografía de Gustavo Pascual Falcó: un músico, una época, un pueblo...*, de María Dolores Insa.

Per a més informació cal que llegiu els Periòdics mensuals del C.E.T., corresponents al darrer semestre de 2000.



SECCIÓ DE CIÈNCIES NATURALS

ACTIVITATS

El dissabte 7 d'octubre es realitzà la 2a sortida a la Serra de Prades. Excursió a "El Tossal de la Baltasana" (1.201 m). Vocal: Joan Crispí.

Recorregut a través d'un interessant bosc caducifoli, la roureda de roure reboll (*Quercus pyrenaica*), única localitat de Catalunya.

Observació de diferents aspectes de la geologia, flora, fauna i activitat humana.



SECCIÓ D'ALTA MUNTANYA

3a DUATLÓ DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

Crònica de la cursa

El passat diumenge dia 22 d'octubre de 2000, es va celebrar la 3a edició de la Duatló d'Alta Muntanya de Catalunya, organitzada pels membres de la Secció d'Alta Muntanya del Centre Excursionista de Terrassa a la Vall de Núria (Ripollès).

Tant la sortida com l'arribada va ser a la vila de Queralbs. La sortida es va donar a les 8 h i 12 m del matí, al poble de Queralbs (1.200 m). La prova constava de tres parts diferenciades. Un primer tram de "mountain bike" en pujada (900 m de desnivell i 11 km i mig) fins a la collada de Fontalba. Seguidament i després de deixar la bicicleta en aquest punt, els corredors havien de pujar corrent al cim del Puigmal (2.913 m d'altitud). D'aquí baixar al Santuari de Núria i, després, un altre cop al coll de Fontalba, sempre corrent. Arribats a Fontalba de nou, havien d'agafar la bicicleta una altra vegada i baixar tota la pista fins al poble de Queralbs. No cal dir que tot el recorregut estava assistit per 5 punts d'avituallament, on es podia trobar beure i menjar.

El trajecte de pujada només estava cobert d'algunes clapes de neu que els corredors havien de creuar amb el seu calçat. Ara bé, el tram de baixada estava ple de neu, i la gent s'enfonsava fins als genolls.

El clima va ser benèvol amb la cursa i es va aguantar. Van caure quatre gotes al principi de la tarda i quatre volves de neu al cim del Puigmal, però no hi va haver res de les pluges de la tarda anterior. Cal dir que cap condició meteorològica hauria estat impediment per a la celebració de la cursa, excepte els llamps.

Els incidents personals van ser molt pocs. En concret, una noia que va patir un atac d'apendicitis i un noi que va tenir un esquinç de turmell. Ambdós foren evacuats amb

l'helicòpter dels bombers, que es va passar el dia estacionat a la collada de Fontalba, expressament per l'esdeveniment. Continuant amb les mesures de seguretat, l'organització tenia una ambulància a punt per qualsevol incidència i un equip de massatgistes per recuperar la musculatura dels participants.

La prova va gaudir de la presència de corredors d'arreu de Catalunya, Andorra i França. I cal, sobretot, remarcar la seva procedència esportiva, ja que hi havia duatletes, triatletes, ciclistes, maratonians, alpinistes, esquiadors, etc.

Pel que fa al nivell participatiu, la cursa d'aquesta edició va tenir 381 inscrits, 22 dels quals eren dones. El guanyador d'aquesta edició va ser Agustí Roc Amador, amb un temps de 2h 46m 46s, i va obtenir un trofeu, un premi en metàl·lic de 60.000 pta i un folre polar de la marca "Grifone". La primera classificada va ser Anna Serra Salame, amb un temps de 3h 28m 2s, i va obtenir un trofeu, un premi en metàl·lic de 40.000 pta i un folre polar de la marca "Grifone". A part, també hi va haver premis pels 10 primers classificats masculins i per les 5 primeres classificades fèmines. L'Ajuntament de Queralbs i el Consell Comarcal també van premiar el primer classificat de la Comarca del Ripollès. Igualment, també hi va haver premis pel participant de més edat i pel més jove, així com per l'entitat amb més participants a la cursa.

Acabada la cursa, hi va haver un dinar per als participants i, després del lliurament de trofeus oficiat per l'Alcalde de Queralbs Sr. Jaume Coll, el Tinent d'Alcalde Sr. Manel Foz i el Delegat de la FEEC (Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya), un sorteig de material subministrat pels patrocinadors de la cursa.

Des de l'organització s'agraeix la col·laboració de l'Ajuntament de Queralbs i en particular del seu alcalde, per les facilitats i el recolzament donats. Això juntament amb l'esforç de tota la gent de la Secció d'Alta Muntanya del CET, han fet possible que per a l'edició del pròxim any aquesta cursa formi part del circuit mundial de curses combinades de muntanya "Sky-bike". Aquest punt va ser anunciat pel delegat federatiu a l'acte de lliurament de trofeus, i va ser rebut amb aplaudiments per part de tots els participants.

La Comissió Organitzadora



SECCIÓ D'EXCURSIONISME

ACTIVITATS

JULIOL

Diumenge dia 9. CICLE DE GRANS RECORDANCES. Sortida sorpresa a Sant Hilari Sacalm.

Diumenge dia 16. MATINAL A MONTSERRAT.

AGOST

Dissabte i diumenge dies 26 i 27. SORTIDA A LA VALL DE NÚRIA. La Travessia de l'Olla de Núria.

SETEMBRE

Dissabte, diumenge i dilluns dies 9, 10 i 11. TRAVESSADA DEL PARC NACIONAL D'AIGÜESTORTES I SANT MAURICI.

Diumenge dia 24. PIC DE COSTABONA.

OCTUBRE

Diumenge dia 22. A MONTBLANC.

Diumenge dia 29. PUIGMAL DE LLÓ, FONT DEL SEGRE i GORGES DE LLÓ.

NOVEMBRE

Diumenge dia 5. A LA GARROTXA: PARC NATURAL DE LA ZONA VOLCÀNICA, OLOT, SANTA PAU.

Dissabte i diumenge dies 18 i 19. A LA SERRA DEL BOUMORT.

Diumenge dia 26 de novembre. SEQUOIES DEL MAS JOAN. Matinal.

DESEMBRE

Diumenge dia 3. MATINAL A SANT LLORENÇ DEL MUNT.

Diumenge dia 26. TRADICIONAL SORTIDA DEL DIA DE SANT ESTEVE. Vocals: Joan Torras i Francesc Martínez.

GRUP DE SENDERS

Diumenge dia 8 d'octubre: PONT DE MUNTANYA - EMPÚRIES - PONT DE MUNTANYA - CORÇÀ. 1a etapa del GR1.

Diumenge dia 12 de novembre: ÀGER - ESTACIÓ D'ÀGER.

Diumenge dia 17 de desembre: PANTÀ DE CAMARASA - COLL DE COMIOLS. 3a etapa.

ITINERARIS ROMÀNICS DEL VALLÈS OCCIDENTAL (2a ÈPOCA)

Diumenge dia 16 de juliol: CASTELL ARNAU - POLINYÀ - SANTIGA (XXVII). Vocal: F.J. Suárez.

Diumenge dia 24 de setembre: GALLIFA - VALLCARCA (XXVIII). Vocal: F.J. Suárez.

Diumenge dia 29 d'octubre: ST. JOAN DE MATADEPERA - TORROTA DE CATAFAU (XXIX). Vocal: F.J. Suárez.

Diumenge dia 26 de novembre: CASTELL DE VILADECAVALLS - CAN MITJANS DE LA GUARDIOLA (XXX). Vocal: F.J. Suárez.

PETITES TRAVESSADES FAMILIARS (2a ÈPOCA)

Diumenge dia 17 de setembre: CIRCUIT ENTRE LLACS CERETANS (LXXXVIII). Vocals: Ramon Pitarch i Mercè Torra.

Diumenge dia 22 d'octubre: CONÈIXER EL RIPOLLÈS. Repetició d'un frustrat projecte d'octubre de 1999 (LXXXIX). Vocals: Antoni Vicente i Manuel Salvador.

Diumenge dia 19 de novembre: TRAVESSADA A LA SERRA DE PICAMEL, STA. MARIA DE LA QUAR i SANT PERE DE LA PORTELLA (XC). Vocal: Àngel Casanovas.

Diumenge dia 17 de desembre: TRENTA-SETENA EDICIÓ DE L'EXCURSIÓ DE LES NEULES (XCI). Vocals: Anna Fitó i Josep M. Soler.



SECCIÓ D'ESQUÍ

ACTIVITATS

JULIOL - AGOST - SETEMBRE

Alguns corredors de l'equip de competició varen acollir-se a les *estades d'estiu als Alps francesos*, a Tignes, organitzades juntament amb Sky Camp a fi de començar a preparar-se tant físicament com tècnica de cara a la propera temporada.

SETEMBRE

Entrenaments dels infantils de l'equip de competició al C.A.R. (Centre d'Alt Rendiment de Sant Cugat), organitzats per la FCEH, en règim de caps de setmana.

Alèxia Tauler, Alexandra Vilà, Adriano de Jodar, Johan Ronco i Aleix Tomàs, cinc infantils del nostre club, han estat seleccionats per incorporar-se al Centre d'Alt Rendiment de Sant Cugat, on viuen en règim d'internat. Aquest grup ha estat becat per la Direcció General de l'Esport Català, amb la finalitat que representin Catalunya a nivell europeu.

OCTUBRE

Estades de pre-temporada a Núria i a la Cerdanya (casa de colònies de Ridolaina). Un preparador d'INEF conjuntament amb l'equip tècnic, varen ser els responsables de

fer el seguiment del nostre equip d'esquiadors i anar reconduint la preparació física a nivell individualitzat, abans d'iniciar la temporada.

A Ridolaina es va fer una trobada amb pares, equip tècnic i corredors per presentar la temporada 2000-2001.

NOVEMBRE

29 Festa de Benvinguda a la Neu, a la Torre del Palau, per presentar a tots els socis i terrassencs interessats les activitats que el Club d'Esquí ofereix. No hi varen faltar l'exposició de fotografies de les activitats realitzades al llarg de la temporada anterior així com l'exposició del nou material tècnic gràcies a la col·laboració de Benitosports, la projecció de pel·lícules de les diferents modalitats d'esquí i els sortejos que varen durar tota la tarda.

Participació al Cross i/o Duatló dels esquiadors que la Unió Excursionista de Sabadell organitzà als boscos de S. Julià d'Altura. Com cada any, hi va haver una gran participació del C.E.T. en totes les categories i també ens vam endur força trofeus. Després de l'esforç dels participants, no hi va faltar la tradicional botifarrada.

DESEMBRE

Malgrat la manca de neu, pel pont de la Puríssima es varen iniciar els entrenaments de l'escola de competició, l'equip de competició d'esquí alpí i "snowboard", a l'estació de la Masella.

Aquest any s'inicià la categoria "Picarol", és a dir, que nens de 4 a 6 anys varen poder incorporar-se a l'escola de competició.

Marta Gaurino, seleccionada per l'equip nacional de "snow".



SECCIÓ D'INVESTIGACIONS SUBTERRÀNIES

CAMPANYA ESPELEOLÒGICA PICS D'EUROPA 2000

Pics d'Europa - Massís Central - Del 29 de juliol al 12 d'agost

Enguany podem dir que hem gaudit de bon temps la major part de la campanya, a descomptar tres dies de boira i pluja que interromperen la prospecció al quart dia de campanya.

Tal com s'havia previst, s'organitzà un campament base al "Llagu de las Moñetas", on s'hi féu el trasllat de material amb helicòpter, i un segon campament d'alçada al coll del Jou del Infanzón. El primer dia de campanya s'aprofità per a muntar el campament

base. El segon dia muntàrem el campament d'alçada i es donà a conèixer a tots els membres la seva localització; consistia en dues tendes amb el material, menjar i aigua necessaris per a diferents estades de grups de 4 persones. La recollida del campament base i el retorn de material, comptant amb l'helicòpter, ocupà els dos darrers dies de la campanya.

La participació a la campanya fou nombrosa en relació als darrers anys: fórem 9 persones durant tota la campanya, més uns altres 4 companys que participaren la meitat dels dies.

Dintre dels objectius per la campanya de Pics 2000, ens havíem proposat de prospeccionar per complet la part alta del sector JI (Jou del Infanzón), revisar taps de gel de cavitats localitzades en anys anteriors, així com continuar amb la desobstrucció del meandre a la cavitat HL-7, i possibilitats d'altres cavitats localitzades.

— Per la prospecció exhaustiva de la part alta del Jou del Infanzón, vam organitzar tres grups de 4 persones, que vam combinar durant tres dies i dues nits cadascun al campament d'alçada. Amb això aconseguírem delimitar per complet la part alta del sector JI, sense localitzar cap nova cavitat, donat l'avançat estat de descomposició de la roca.

— Es feren tres atacs de desobstrucció al meandre del HL-7, sense obtenir resultats. S'avançaren 2 metres pel meandre que, malgrat l'important eixamplament, continua sent impracticable. Amb tot, s'aconseguí una major visibilitat que, juntament amb el lleuger corrent d'aire, apunta a una possible continuïtat de la cavitat.

— Un tercer grup prospeccionà la part baixa del sector delimitat com a JI, topografiant petites cavitats sense massa importància. Entre aquestes, es numerà la cavitat JI-28 que, localitzada en campanyes anteriors però desestimada per un tap de gel —ara desfet—, permeté baixar fins a —80 m, deixant una rimaia oberta que no es descendí en trobar-nos al darrer dia de campanya.

— En la mateixa zona JI, al límit del coll de Coteras Rojas, localitzàrem diversos avencs senyalitzats amb les sigles LH amb un cercle, uns amb l'exploració finalitzada i d'altres pendents, segons el codi de senyalització. Relacionem aquestes senyalitzacions a una possible errada de límits amb la zona veïna, i decidim esperar a aclarir-ho abans d'explorar les cavitats.

— També es davallà una cavitat localitzada pel grup SCAL l'any 81 que, en no trobar-ne la descripció ni cap rastre d'instal·lació, decidírem explorar. En veure que l'interior sí que estava explorat i totalment equipat amb "spits", deixàrem pendent la topografia per a possibles dies de pluja, donada la seva proximitat al campament.

39è CURSET D'INICIACIÓ A L'ESPELEOLOGIA

Del 17 d'octubre a l'1 de desembre es realitzà el 39è Curset d'Iniciació a l'Espeleologia, dirigit per Juan Ramón Cantano.

Hi va haver una participació de 20 cursetistes i el curset va seguir un bon desenvolupament. Es van realitzar 9 classes teòriques i 6 sortides pràctiques. Dins la clausura del curset es va fer el lliurament de diplomes i va tenir lloc la conferència sobre *El Karst de Monte Santiago, Sierra Salvada y Sierra de la Carbonilla (Burgos)*, presentada pel Grupo Espeleológico Edelweiss.

Actualment hi ha un grup força nombrós que segueix fent activitat.

ESPELEOKINDER

— 16 de juliol. *COVA D'AIGUA XELLIDA (El Baix Empordà)*. Com ja és tradicional en aquest mes, es visità aquesta cova marina i s'aprofità el dia per anar a la platja. La Cova d'Aigua Xellida (anomenada també Cova del Doll) té 80 m de recorregut i una petita platgeta al seu final. El dinar es va fer al conegut dolmen de la Cova d'en Daina.



Secció d'Investigacions Subterrànies del Centre Excursionista de Terrassa

— 3 de setembre. *COVA DEL TURÓ DEL MAL PAS DE PUIGDOURE (Serra de l'Obac)*. Quaranta-sis persones van participar en aquesta sortida. La cova no supera el centenar de metres. Després de l'estreta entrada, una espaiosa galeria acaba amb una raconada bellament decorada de formacions calcàries. S'aprofita la sortida per a visitar els curiosos "pins cargolats", molt a prop de l'Era dels Enrics.

— 24 de setembre. *COVA DEL TOLL (Moià)*. És la vegada que amb els Espeleokinders hem fet més recorregut. En aquesta ocasió, l'entrada de la sorgència estava totalment seca. Es va passar el llaminador i la sala de l'Olla on sí que vam trobar una mica d'aigua. Després de l'aventura es visità la part turística. L'assistència fou de 36 persones.

— 21 i 22 d'octubre. *COVA DEL GEGANT i COVA DE SANT MIQUEL (Vilalleons. Osona)*. Les sortides de dos dies es caracteritzen per tenir un component cultural ben definit. El primer dia es dedica a fer visites per la comarca on fem estada i en aquesta ocasió va ser l'Osona, concretament als contorns de Folgueroles i Sant Julià de Vilatorrada. Vam visitar el poblat ibèric del Casol de Puigcastellet, amb una extraordinària muralla de més de 70 m de llarg. Després es visità Folgueroles i Puigseslloses, amb l'església dedicada a Sant Jordi i el dolmen que té als seus peus. Es dormí a la rectoria de Vilalleons. El diumenge, els 37 participants ens dedicàrem a l'exploració del conjunt de cavitats del Mas Gili, format per diverses coves, entre elles la Cova del Gegant i la de Sant Miquel.

— 26 de novembre. *AVENC DEL PICAROL (Serra de l'Obac)*. Aquesta cavitat té la fama de fangosa i arrossegada, però és la de major recorregut de tota la Serra de l'Obac.

— 17 de desembre. Els Espeleokinders amb FOLCH i TORRES. COVA DEL MAS FONOLL (Caldes de Montbui). Aquest any s'esqueia el 50è aniversari de la mort d'en Josep M. Folch i Torres i si, en principi, això no té res a veure amb els Espeleokinders, sí que té en comú la tasca que fan tant els organitzadors d'aquestes sortides com els pares que hi participen amb els seus fills amb la que feia el nostre homenatjat: fomentar la companyonia i el respecte tant amb les persones com amb tot allò que ens envolta. L'ideal de Folch i Torres era una joventut sana, culta, amorosa, pura, compromesa amb el seu país. Aquests alts anhels s'havien d'aconseguir per un dels mitjans més eficaços amb els joves: la relació social al si de grups amables i actius, com els "Pomells de joventut" que ell mateix fundà. Nosaltres, amb l'Espeleokinder oferim als nostres fills i filles aquest context de convivència amistosa amb activitats esportives i culturals que ens apropen al coneixement de Catalunya.

A rel d'aquesta interessant coincidència, era prou lògic que mercès a la bona disposició de la Fundació Folch i Torres, els Espeleokinders ens suméssim als actes d'homenatge que durant el 2000 s'han realitzat en molts indrets de Catalunya, en recordança de Josep M. Folch i Torres. Aquest diumenge es va fer una interessant visita a la Fundació situada al Castell de Plegamans, vila on Josep M. Folch i Torres tenia la seva casa d'estiueig, guiats pel seu fill, el també escriptor Ramon Folch i Camarasa, continuador de



El Sr. Ramon Folch i Camarasa signant contes a la mainada. Foto: Xavier Badiella.



Espeleokinders representant "Els Pastorets" a l'entrada de la cova del Mas Fonoll.
Fotos: Àngel Marimon i Miquel Àngel Martínez.

l'obra, principalment amb les aventures d'en Massagran. La visita va ser molt sentida per la mainada mercès al llenguatge planer i amè del Sr. Ramon, que engrescà els més de cinquanta pares i nens a fer-li signar molts llibres i que féu necessària l'ajuda d'un dels seus fills.

Després d'aquesta interessant visita, ens adreçarem a Mas Fonoll, prop de Sant Feliu de Codines però dins del terme de Caldes de Montbui. Prop del mas hi trobem la cova que porta el seu nom, molt petita (uns 25 m) però que ens permeté fer un pessebre vivent en recordança de l'obra de teatre "Els Pastorets", la més popular de totes les que va escriure Josep M. Folch i Torres. Per a tal fi es van fer tres quadres escènics. El primer, a l'entrada de la cova, on eren representats els pastorets cuidant el ramat, amb l'àngel que els anunciava la bona nova. L'àngel estava enfilat dalt d'una alzina i als pastorets els acompanyaven uns bens de cartó. Just a l'entrada de la cova, en un sot força pregon, hi havia una caldera encesa de Satanàs i la seva patuleia, tots vermells i banyuts. Més a l'interior de la cavitat, a la part més espaiosa, es trobava l'escena del naixement, amb Sant Josep, la Mare de Déu, l'infant Jesús —en aquest cas era una nena de cinc mesos— i l'àngel de la Glòria. Els pares feien un recorregut pels tres diorames i un cop tots reunits es va fer una cantada de nades.

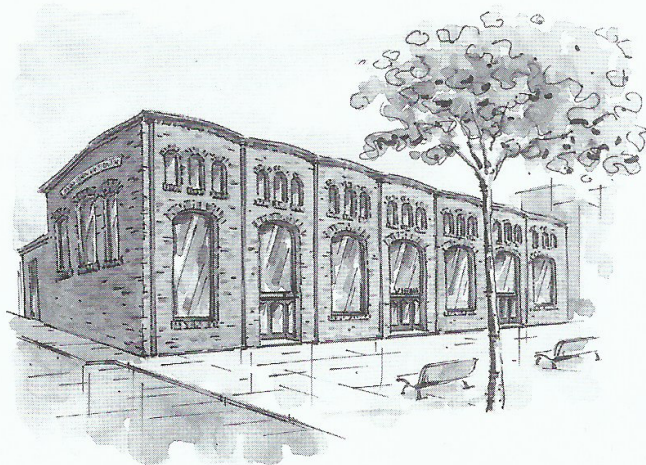
Pel migdia es va fer el dinar de germanor a Mas Fonoll, amb el lliurament de diplomes a tots els nens participants al vuitè cicle, a càrrec del president de la Federació Catalana d'Espeleologia, Hilari Moreno, que també va repartir les medalles especials que la Unió de Federacions Esportives de Catalunya concedeix a gent que hagi destacat en la seva activitat. Els Espeleokinders guardonats foren: Núria Badiella, Sara Gil, Gemma Milà i Martí Navarro.

L'acte s'acabà amb l'explicació del programa de l'any 2001 i, en especial, de la sortida de Setmana Santa al nord de la província de Cuenca.

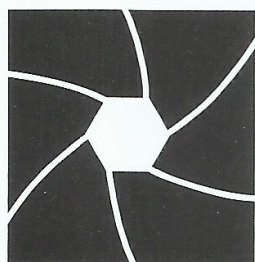
Xavier Badiella i Noguera

PIZZERIA~RESTAURANT

VIENA



TERRASSA
Joan Coromines, 8-10
Tel. 937 33 63 90



FOTOGRAFIA
PUBLICITÀRIA

VIRGILI
VERA
S.L.

Murillo, 14 · Tel. 93 789 07 01 · Fax 93 788 95 39 · 08224 TERRASSA (Barcelona) España · E-mail: v.vera@retemail.es

